

အဘိဓမ္မပိဋက

ဂိဘင်္ဂပါဉ္စတော်

မြန်မာပြန်

နမော တသာ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္မာခွဲသာ။

၃ - သတိပဋိနှုန်း

(သတိပဏီလေးပါးတို့ကို ဝေဖန်၍ပြသော ဂိဘင်္ဂ)

၁ - သုတေသနအနီယနည်း (သုတေသနည်းဖြင့် ဝေဖန်၍ ဟောကြားခြင်း)

သတိပဏီလေးပါး

၁ - ကာယာနှုပသုနာအကျယ်

၂ - ဝေဒနာနှုပသုနာအကျယ်

၃ - စိတ္တာနှုပသုနာအကျယ်

၄ - ဓမ္မာနှုပသုနာအကျယ်

၂ - အဘိဓမ္မဘာအနီယနည်း (အဘိဓမ္မနည်းဖြင့် ဝေဖန်၍ ဟောကြားခြင်း)

ကုသိုလ်သတိပဏီလေးပါး

လောကုတ္ထရာကုသိုလ်စိတ်၌ အဘိဓမ္မဘာအနီယနည်း

ဂိပါက်သတိပဏီလေးပါး

၃ - ပညာပူစ္စကနည်း (အမေးအဖြေပြု၍ ဟောကြားသောနည်း)

သတိပဏီလေးပါး

၃ - သတိပွဲနှုန်းပိုင်

သတိပွဲနှုန်းလေးပါးတို့ကို တိက် ဒုက်တို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ အမေးပွဲစာနည်းသက်သက်ကိုပြခြင်း
တိက် (၂၂)ပါး တို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ အမေးပွဲကို ပြခြင်း
ဒုက် (၁၀၀) တို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ အမေးပွဲကိုပြခြင်း

သတိပွဲနှုန်းလေးပါးတို့ကို တိက်, ဒုက်တို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ အဖြော်သဇ္ဇနာကိုပြခြင်း
တိက် (၂၂)ပါး တို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ အဖြော်သဇ္ဇနာကို ပြခြင်း
ဒုက် (၁၀၀) တို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ အဖြော်သဇ္ဇနာကို ပြခြင်း

သတိပွဲနှုန်းလေးပါးတို့ကို ဝေဖန်၍ ပြသော
သတိပွဲနှုန်းပိုင်း မာတိကာ ပြီး၏။

အဘိဓမ္မပိဋက

ဝိဘင်္ဂပါဉီတော်

မြန်မာပြန်

နမော တသာ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္မာဒေသ။

၃ - သတိပွဲနှင့်ဘင်္ဂ

(သတိပွဲနှင့်လေးပါးတို့ကို ဝေဖန်၍ပြသော ဝိဘင်း)

၁ - သူတ္ထဘာဇီယန်း (သူတ္ထနှင့်ဖြင့် ဝေဖန်၍ ဟောကြားခြင်း)

သတိပွဲနှင့်လေးပါး

(၁) ကာယာနှုပသုနာ	(၃) စိတ္တာနှုပသုနာ
(၂) ဝေဒနာနှုပသုနာ	(၄) ဓမ္မာနှုပသုနာ

၁ - ကာယာနှုပသုနာအကျယ်

မိမိ၏ ခန္ဓာကိုယ်၌ ရှုန်း

သူတစ်ပါးခန္ဓာကိုယ်၌ ရှုန်း

မိမိသူတစ်ပါးနှစ်ဦးသားတို့ကိုယ်၌ ရှုန်း

၂ - ဝေဒနာနှုပသုနာအကျယ်

မိမိ၏ ခံစားမှု 'ဝေဒနာ' တို့၌ ရှုန်း

မိမိသူတစ်ပါးခံစားမှု 'ဝေဒနာ' တို့၌ ရှုန်း

၃ - စိတ္တာနှုပသုနာအကျယ်

မိမိစိတ်၌ ရှုန်း

သူတစ်ပါးစိတ်၌ ရှုန်း

မိမိသူတစ်ပါးစိတ်၌ ရှုန်း

၃ - သတိပဋိနှုန်း

၁ - သုတနောက်အနီးအခါး (သုတနောက်အနီးအခါးဖြင့် ဝေဖန်ရှု ဟောကြားခြင်း)

၄ - မဓာနုပညာအကျယ်

မိမိသန္တာနှင့် ဖြစ်သော နိုဝင်ရဏာရားတို့၏ ရှုနည်း

မိမိသန္တာနှင့် ဖြစ်သော ဗောဒ္ဓာဂ်တရားတို့၏ ရှုနည်း

သူတစ်ပါးသန္တာနှင့် ဖြစ်သော နိုဝင်ရဏာရားတို့၏ ရှုနည်း

သူတစ်ပါးသန္တာနှင့် ဖြစ်သော ဗောဒ္ဓာဂ်တရားတို့၏ ရှုနည်း

မိမိ, သူတစ်ပါးသန္တာနှင့် ဖြစ်သော နိုဝင်ရဏာရားတို့၏ ရှုနည်း

မိမိ, သူတစ်ပါးသန္တာနှင့် ဖြစ်သော ဗောဒ္ဓာဂ်တရားတို့၏ ရှုနည်း

၂ - အဘိဓမ္မဘာအနီးအခါး (အဘိဓမ္မဘာအနီးအခါးဖြင့် ဝေဖန်ရှု ဟောကြားခြင်း)

ကုသိုလ်သတိပဋိနှုန်းလေးပါး

လေကုတ္တရာကုသိုလ်စိတ်၌ အဘိဓမ္မဘာအနီးအခါး

(၁) ကာယာနုပညာ

(၂) ဝေဒနုပညာ

(၃) စိတ္တာနုပညာ

(၄) မဓာနုပညာ

သတိပဋိနှုန်းအရကောက်

ဝိပါက်သတိပဋိနှုန်းလေးပါး

(၁) ကာယာနုပညာ

(၂) ဝေဒနုပညာ

(၃) စိတ္တာနုပညာ

(၄) မဓာနုပညာ

သတိပဋိနှုန်းအရကောက်

၃ - သတိပဋိနှုန်း

၃ - ပညာပုဂ္ဂန်လုံး (အမေးအဖြေပြု၍ ဟောကြားသောနည်း)

သတိပဋိနှုန်းလေးပါး

သတိပဏီနှုန်းလေးပါးတို့ကို တိက် ဒုက်တို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ အမေးပညာနည်းသက်သက်ကိုပြခြင်း
တိက် (၂၂)ပါးတို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ အမေးပညာကို ပြခြင်း

(၁) ကုသလတိက် အမေးပညာ

ဒုက် (၁၀၀) တို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ အမေးပညာကိုပြခြင်း

(၁၀၀) သရဏ္ဍာက် အမေးပညာ

သတိပဏီနှုန်းလေးပါးတို့ကို တိက်, ဒုက်တို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ အဖြေဝါယဉ်နာကိုပြခြင်း

တိက် (၂၂)ပါးတို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ အဖြေဝါယဉ်နာကို ပြခြင်း

(၁) ကုသလတိက်အဖြေ

(၁၂) ပရိတ္တတိက်အဖြေ

(၂) ဝေဇာတိက်အဖြေ

(၁၃) ပရိတ္တာရမ္မကတိက်အဖြေ

(၃) ဝိပါကတိက်အဖြေ

(၁၄) ဟီနတိက်အဖြေ

(၄) ဥပါဒ္ဓတိက်အဖြေ

(၁၅) မိန္ဒတ္ထတိက်အဖြေ

(၅) သံကိလိုင်တိက်အဖြေ

(၁၆) မဂ္ဂါရမ္မကတိက်အဖြေ

(၆) ဝိတ္ထတိက်အဖြေ

(၁၇) ဥပ္ပန္နတိက်အဖြေ

(၇) ပိတ္တတိက်အဖြေ

(၁၈) အတိတာတိက်အဖြေ

(၈) ဒသနတိက်အဖြေ

(၁၉) အတိတာရမ္မကတိက်အဖြေ (တိက်မှတ်)

(၉) ဒသနဟောတူတိက်အဖြေ

(၂၀) အဲဗ္ဗတ္ထတိက်အဖြေ

(၁၀) အစယ်ဂါမိတိက်အဖြေ

(၂၁) အဲဗ္ဗတ္ထရမ္မကတိက်အဖြေ

(၁၁) သေကွဲတိက်အဖြေ

(၂၂) အနီဒသနတိက်အဖြေ

၃ - သတိပွဲနှစ်ဘက်

သတိပွဲနှင့်လေးပါးတို့ကို တိက်, ဒုက်တို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ အဖြော်သဇ္ဇနာကိုပြခြင်း
ဒုက် (၁၀၀) တို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ အဖြော်သဇ္ဇနာကို ပြခြင်း

ဟေတုဂေါ်စွဲကအဖြေ

(၁) ဟေတုဒုက်	(၄) ဟေတုသဟေတုကဗုဒ်
(၂) သဟေတုကဗုဒ်	(၅) ဟေတုဟေတုသမွုတုဒ်
(၃) ဟေတုသမွုတုဒ်	(၆) နဟေတုသဟေတုကဗုဒ်

စူးစွဲရဒုက် အဖြေ

(၇) သပွဲစွဲရဒုက်	(၁၁) ရှုပီဒုက်
(၈) သခံတဒုက်	(၁၂) လောကိယာဒုက်
(၉) သနီဒသနဒုက်	(၁၃) ကေနစိဝိညျဉ်ဒုက်
(၁၀) သပွဲနိုင်ဒုက်	

အာသဝဂေါ်စွဲက အဖြေ

(၁၄) အာသဝဒုက်	(၁၇) အာသဝသာသဝဒုက် (ဒုက်မူတ်)
(၁၅) သာသဝဒုက်	(၁၈) အာသဝအာသဝသမွုတုဒ်
(၁၆) အာသဝသမွုတုဒ်	(၁၉) အာသဝဝိပွဲယုတ္တသဝဒုက်

သံယောနဂေါ်စွဲက အဖြေ

- (၂၀-၂၅) သံယောနဒုက်

ဝန်ဂေါ်စွဲကအဖြေ

- (၂၆-၃၁) ဝန်ဒုက်

၃ - သတိပွဲနှစ်ဘက်

သတိပွဲနှစ်လေးပါးတို့ကို တိက်, ဒုက်တို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ အဖြော်သဇ္ဇနာကိုပြခြင်း
ဒုက် (၁၀၀) တို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ အဖြော်သဇ္ဇနာကို ပြခြင်း

ဉာဏ်ရေးကြော်မြော်

(၃၂-၃၃) ဉာဏ်

ယောက်ရေးကြော်မြော်

(၃၈-၄၃) ယောက်

နိုဝင်ဘာရေးကြော်မြော်

(၄၄-၄၉) နိုဝင်ဘာဒုက်

ပရာမာသရေးကြော်မြော်

(၅၀-၅၄) ပရာမာသဒုက်

မဟန်ရဒုက် အဖြော်

(၅၅) သာရမ္မဏေဒုက်

(၅၆) စီတွေ့ချက်

(၅၇) စေတသိကြော်

(၅၈) စီတွော်မူယူတွော်

(၅၉) စီတွော်သုတေသနဒုက်

(၆၀) စီတွော်မူယူနှစ်ဒုက်

(၆၁) စီတွော်သုတေသနဒုက်

(၆၂) စီတွော်ပရီဝတီဒုက်

(၆၃) စီတွော်သုတေသနမူယူနှစ်ဒုက်

(၆၄) စီတွော်သုတေသနမူယူနှစ်ဒုက်

(၆၅) စီတွော်သုတေသနမူယူနှစ်ဒုက်

(၆၆) အဆဲတိုကြော်

(၆၇) ဥပါဒါဒုက်

(၆၈) ဥပါဒါနှစ်ဒုက်

၃ - သတိပွဲနှစ်ဘင်း

သတိပွဲနှစ်လေးပါးတို့ကို တိက်, ဒုက်တို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ အဖြော်သဇ္ဇနာကိုပြခြင်း
ဒုက် (၁၀၀) တို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ အဖြော်သဇ္ဇနာကို ပြခြင်း

ဥပါဒါနရေးစွဲက အဖြေ

(၆၉-၇၄) ဥပါဒါနဒုက်

ကိုလေသဂ္လာစွဲက အဖြေ

(၇၅-၈၂) ကိုလေသဒုက်

ပိဋ္ဌဒုက် အဖြေ ပိသဇ္ဇနာ

(၉၃) ကာမာဝစရဒုက်

(၈၃) ဒဿနပဟာတဗ္ဗာဒုက်

(၉၄) ရူပါဝစရဒုက်

(၈၄) ဘာဝနာယုပဟာတဗ္ဗာဒုက်

(၉၅) အရှပါဝစရဒုက်

(၈၅) ဒဿနပဟာတဗ္ဗာတဗ္ဗာဟောတုက္ခဏုက်

(၉၆) ပရီယာပန္တဒုက်

(၈၆) ဘာဝနာယုပဟာတဗ္ဗာဟောတုက္ခဏုက်

(၉၇) နိယျာနိကဒုက်

(၈၇) သဝိတ္ထာဒုက်

(၉၈) နိယတ္ထာဒုက်

(၈၈) သဝိစာရဒုက်

(၉၉) သဉာတ္ထရဒုက်

(၈၉) သပိုတိကဒုက်

(၁၀၀) သရဏဒုက်

(၉၀) ပိတိသဟရတုက္ခဏုက်

(၉၁) သူခသဟရတုက္ခဏုက်

(၉၂) ဥပေကွာသဟရတုက္ခဏုက်

သတိပွဲနှစ်လေးပါးတို့ကိုဝေဖန်၍ ပြသော

သတိပွဲနှစ်ပို့ဘင်း မာတိကာ ပြီး၏။

အဘိဓမ္မပိဋက

ဝိဘင်္ဂပါဉီတော်

မြန်မာပြန်

နမော တသာ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္မာဒေသာ။

၃ - သတိပုံဌာနဝိဘင်္ဂ

(သတိပုံဌာနလေးပါးတို့ကို ဝေဖန်၍ပြသော ဝိဘင်္ဂ)

၁ - သုတေသနဘဏ္ဍာနည်း

(သုတေသနည်းဖြင့် ဝေဖန်၍ ဟောကြားခြင်း)

--- သတိပုံဌာနလေးပါး ---

၃၅၅။ သတိပုံဌာနလေးပါးတို့ကား-

(၁) ကာယာနှုပသာနာ

ဤသာသနာတော်၏ ရဟန်းသည် ကိုလေသာကို ပြင်းစွာပူပန်စေတတ်သော လုံလ, ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် သိသောပညာ, အောက်မေ့မှု သတိရှိလျက် (ခန္ဓာကိုယ်တည်းဟူသော) လောကြား တပ်မက်မှု ‘အဘိဓာ’၊ နှုလုံးမသာယာမှု၊ ‘ဒေါမနသု’ကို ပယ်ဖျောက်၍ မိမိ၏ ခန္ဓာကိုယ်၌ (ဆံပင်စသော) ရုပ်အပေါင်းကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက် နေ၏။ သူတစ်ပါး ခန္ဓာကိုယ်၌ (ဆံပင်စသော) ရုပ်အပေါင်းကို အဖန်ဖန်အထပ်ထပ်ရှုလျက် နေ၏။ မိမိခန္ဓာကိုယ်, သူတစ်ပါး ခန္ဓာကိုယ်၌ (ဆံပင်စသော) ရုပ်အပေါင်းကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်ရှုလျက် နေ၏။

(၂) ဝေဒနာနှုပသာနာ

ကိုလေသာကို ပြင်းစွာပူပန်စေတတ်သော လုံလ, ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့်သိသောပညာ, အောက်မေ့မှု သတိရှိလျက် (ခန္ဓာကိုယ် တည်းဟူသော) လောကြား တပ်မက်မှု ‘အဘိဓာ’၊ နှုလုံးမသာယာမှု၊ ‘ဒေါမနသု’ကို ပယ်ဖျောက်၍ မိမိ၏ ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’တို့၌ ချမ်းသာစသော ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’၊ ကိုအဖန်ဖန် အထပ်ထပ်ရှုလျက် နေ၏။ သူတစ်ပါး ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’တို့၌ ချမ်းသာစသော ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’ ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက်နေ၏။ မိမိ, သူတစ်ပါး ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’တို့၌ ချမ်းသာ စသော ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်ရှုလျက် နေ၏။

သတိပဋိနှစ်ဘင်း

== သတိပဋိနှစ်လေးပါး ==

(၃) စိတ္တာနှုပသုနာ

ကိုလေသာကို ပြင်းစွာပူးပန်စေတတ်သော လုံလ၊ ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် သိသောပညာ၊ အောက်မူးမှု သတိရှိလျက် (ခန္ဓာကိုယ်တည်းဟုသော) လောက၌ တပ်မက်မှု ‘အဘို့အား’၊ နှလုံးမသာယာမှု ‘ဒေါမနသု’ ကို ပယ်ဖျောက်၍ မိမိ၏ စိတ်၌ (ဖြစ်ပေါ်လာသည့် သရာဂစသော) စိတ်ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်ရှုလျက် နေ၏။ သူတစ်ပါးစိတ်၌ (ဖြစ်ပေါ်လာသည့် သရာဂစသော) စိတ်ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက် နေ၏။ မိမိ၊ သူတစ်ပါးစိတ်၌ (ဖြစ်ပေါ်လာသည့် သရာဂစသော) စိတ်ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက် နေ၏။

(၄) ဓမ္မာနှုပသုနာ

ကိုလေသာကို ပြင်းစွာပူးပန်စေတတ်သော လုံလ၊ ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် သိသောပညာ၊ အောက်မူးမှု သတိရှိလျက် (ခန္ဓာကိုယ်တည်းဟုသော) လောက၌ တပ်မက်မှု ‘အဘို့အား’၊ နှလုံးမသာယာမှု ‘ဒေါမနသု’ကို ပယ်ဖျောက်၍ မိမိသန္တာနှင့် (ဖြစ်ပေါ်လာသော) တရားတို့၌ (ဖြစ်ပေါ်လာသော ကာမဏ္ဍာန္တစ်သော) တရားကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်ရှုလျက် နေ၏။ သူတစ်ပါးသန္တာနှင့် (ဖြစ်ပေါ်လာသော) တရားတို့၌ (ဖြစ်ပေါ်လာသော ကာမဏ္ဍာန္တစ်သော) တရားကိုအဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက် နေ၏။ မိမိသန္တာနှင့်၊ သူတစ်ပါးသန္တာနှင့် (ဖြစ်ပေါ်လာသော) တရားတို့၌ (ဖြစ်ပေါ်လာသော ကာမဏ္ဍာန္တစ်သော) တရားကိုအဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက် နေ၏။

သတိပွဲနှစ်ဘင်း

== ၁ - ကာယာနှုပသုနာအကျဉ်း ==

မိမိ၏ ခန္ဓာကိုယ်၌ ရှုနည်း

၃၅၆။ အဘယ်သို့လျှင် ရဟန်းသည် မိမိခန္ဓာကိုယ်၌ (ဆံပင်စသော) ရုပ်အပေါင်းကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက် နေသနည်း။

ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် အထူးထူး အပြားပြားသော မစင်ဖြင့် ပြည့်သော၊ အောက်ခြေဖေါ်အပြင်မှ အထက်ဆံဖျား တိုင်အောင်၊ အထက်ဆံဖျားမှ အောက်ခြေဖေါ်အပြင်တိုင်အောင် အရေပါး အဆုံး အပိုင်းခြားရှိသော မိမိ၏ ခန္ဓာကိုယ်ကို ရှုဆင်ခြင်၏- “ဤခန္ဓာကိုယ်၌ ဆံပင်၊ အမွေး၊ ခြေသည်းလက်သည်း၊ သွား၊ အရေ+အသား၊ အကြောာ၊ အရှိုး၊ ရီးတွင်းခြင်ဆီ၊ အညီး+နှုလုံး၊ အသည်း၊ အဖြေး၊ အဖွဲ့+အဖွဲ့ရှုပ်၊ ဆီကြည်း၊ တံတွေး၊ နှပ်၊ အစေး၊ ကျင်းယ်တို့သည် ရှိကုန်၏”ဟု ရှုဆင်ခြင်၏။ ထိုရဟန်းသည် ထို (ဆံပင်စသော) ကမွှောန်းအာရုံကို မိုးပိုး၏၊ ပွဲးများ၏၊ အကြိမ်များစွာ ပြု၏၊ ကောင်းစွာ ပိုင်းခြား မှတ်သား၏။ ထိုရဟန်းသည် ထို (ဆံပင်စသော) ကမွှောန်းအာရုံကို မိုးပိုး၊ ပွဲးများ၏၍ အကြိမ်များစွာ ပြု၍ ကောင်းစွာ ပိုင်းခြား မှတ်သား၏ သူတစ်ပါး၏ ခန္ဓာကိုယ်၌ မိမိ၏ စိတ်ကို ဆောင်၍ ထား၏ (ညွှတ်စေ၏)။

သူတစ်ပါးခန္ဓာကိုယ်၌ ရှုနည်း

အဘယ်သို့လျှင် ရဟန်းသည် သူတစ်ပါး၏ ခန္ဓာကိုယ်၌ (ဆံပင်စသော) ရုပ်အပေါင်းကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက် နေသနည်း။

ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် အထူးထူးအပြားပြားသော မစင်ဖြင့် ပြည့်သော၊ အောက်ခြေဖေါ်အပြင်မှ အထက်ဆံဖျား တိုင်အောင်၊ အထက်ဆံဖျားမှ အောက်ခြေဖေါ်အပြင် တိုင်အောင် အရေပါး အဆုံး အပိုင်းခြားရှိသော သူတစ်ပါး၏ ခန္ဓာကိုယ်ကို ရှုဆင်ခြင်၏- “ထိုသူတစ်ပါး၏ကိုယ်၌ ဆံပင်၊ အမွေး၊ ခြေသည်းလက်သည်း၊ သွား၊ အရေ+အသား၊ အကြောာ၊ အရှိုး၊ ရီးတွင်းခြင်ဆီ၊ အညီး+နှုလုံး၊ အသည်း၊ အဖြေး၊ အဖွဲ့+အဖွဲ့ရှုပ်၊ ဆီကြည်း၊ တံတွေး၊ နှပ်၊ အစေး၊ ကျင်းယ်တို့သည် ရှိကုန်၏”။ ထိုရဟန်းသည် ထို (ဆံပင်စသော) ကမွှောန်းအာရုံကို မိုးပိုး၊ ပွဲးများ၏၊ အကြိမ်များစွာ ပြု၍ ကောင်းစွာ ပိုင်းခြား မှတ်သား၏။ ထိုရဟန်းသည် ထို (ဆံပင်စသော) ကမွှောန်းအာရုံကို မိုးပိုး၊ ပွဲးများ၏၍ အကြိမ်များစွာ ပြု၍ ကောင်းစွာ ပိုင်းခြား မှတ်သား၏ မိမိ၏ခန္ဓာကိုယ် သူတစ်ပါးခန္ဓာကိုယ်၌ မိမိစိတ်ကို ဆောင်၍ ထား၏ (ညွှတ်စေ၏)။

သတိပဋိနာနိဘင်္ဂ

== ၁ - ကာယာနှုပသုနာအကျယ် ==

မိမိသူတစ်ပါးနှစ်ဦးသားတို့ကိုယ်၌ ရှုနည်း

အဘယ်သို့လျှင် ရဟန်းသည် မိမိခန္ဓာကိုယ်၊ သူတစ်ပါးခန္ဓာကိုယ်၌ (ဆံပင်စသော) ရုပ်အပေါင်းကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်ရှုလျက် နေသနည်း။

ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် အထူးထူးအပြားပြားသော မစင်ဖြင့် ပြည့်သော၊ အောက်ခြေဖဝါး အပြင်မှ အထက်ဆံဖျားတိုင်အောင်၊ အထက်ဆံဖျားမှ အောက်ခြေထိုးအပြင် တိုင်အောင် အရေပါး အဆုံး အပိုင်းခြားရှိသော မိမိခန္ဓာကိုယ် သူတစ်ပါးခန္ဓာကိုယ်ကို ရှုဆင်ခြင်၏- “ဤခန္ဓာကိုယ်၌ ဆံပင်၊ အမွှား၊ ခြေသည်းလက်သည်း၊ သွား၊ အရေ+အသား၊ အကြေား၊ အရှုံး၊ ရှုံးတွင်းခြင်ဆီ၊ အညီ+နှုလုံး၊ အသည်း၊ အမြေး၊ အဖျေား၊ အဆုံး၊ အဆုံး+အုံမ၊ အုံသိမ်၊ အစာသုစ်၊ အစာဟောင်း၊ (ဦးနှောက်)+သည်းခြေ၊ သလိပ်၊ ပြည့်၊ သွေး၊ ခွဲး၊ အဆီခဲ့+မျက်ရည်၊ ဆီကြည်း၊ တံတွေး၊ နှပ်၊ အစေး၊ ကျင်ငယ်တို့သည် ရှိကုန်၏” ဟု ရှုဆင်ခြင်၏။ ဤသို့ ရဟန်းသည် ကိုလေသာကို ပြင်းစွာပူပန်စေတတ်သော လုံလ၊ ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့်သိသောပညာ၊ အောက်မေ့မှု သတိရှိလျက် (ခန္ဓာကိုယ်တည်းဟူသော) လောက၍ တပ်မက်မှ ‘အဘိဖျား’၊ နှုလုံး မသာယာမှု ‘ဒေါမနသု’ ကို ပယ်ဖျောက်၍ မိမိခန္ဓာကိုယ်၊ သူတစ်ပါး ခန္ဓာကိုယ်၌ (ဆံပင်စသော) ရုပ်အပေါင်းကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက် နေ၏။

၃၅၅။ “အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက်” ဟု ဆိုရာ၌ အဘယ်သည် အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုခြင်း မည်သနည်း-

အကြင် အပြားအားဖြင့် သိမှု ‘ပညာ’၊ အပြားအားဖြင့် သိသော အခြင်းအရာ ‘ပဇ္ဇနာ’။ပါ။ မတွေ့ဝေမှု ‘အမောဟ’၊ တရားကို စိစစ်ခြင်း ‘ဓမ္မဝိစယ’၊ မှန်ကန်သောအမြင် ‘သမ္မာဒိဋ္ဌ’သည် ရှိ၏။ ဤသဘောကိုအဖန်ဖန် အထပ်ထပ်ရှုခြင်းဟု ဆိုအပ်၏။ ဤအဖန်ဖန် အထပ်ထပ်ရှုသော ပညာနှင့် ပြည့်စုံ၏၊ ကောင်းစွာ ပြည့်စုံ၏၊ ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်၏၊ ကောင်းစွာ ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်၏၊ ထိုကြောင့် “အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက်” ဟု ဆိုအပ်၏။

၃၅၆။ “နေ၏”ဟု ဆိုရာ၌ ကုရိယာပုတ်လေးပါးနှင့် ပြည့်စုံ၏၊ ဖြစ်၏၊ စောင့်ရှုံးက်၏၊ မျှတ၏၊ မျှတစော၏၊ ကုရိယာပုတ် တစ်ပါးဖြင့် ကုရိယာပုတ် တစ်ပါးကို ဖြတ်လျက် ဆောင်၏။ ထိုကြောင့် “နေ၏”ဟု ဆိုအပ်၏။

၃၅၇။ “ကိုလေသာကို ပြင်းစွာ ပူပန်စေတတ်သော လုံလရှိလျက်” ဟု ဆိုရာ၌ အဘယ်သည် ကိုလေသာကို ပူပန်စေတတ်သော တရား မည်သနည်း-

အကြင် စိတ်၌ ဖြစ်သော အားထုတ်မှ ‘ဝီရိယာရမ္မာ’။ပါ။ ကောင်းစွာအားထုတ်မှ ‘သမ္မာဝိယာမ’သည် ရှိ၏။ ဤသဘောကို ကိုလေသာကို ပြင်းစွာပူပန်စေတတ်သော တရားဟု ဆိုအပ်၏၊ ဤကိုလေသာကို ပြင်းစွာ ပူပန်စေတတ်သော ဝီရိယာရမ္မာ ပြည့်စုံ၏၊ ကောင်းစွာ ပြည့်စုံ၏၊ ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်၏၊ ကောင်းစွာ ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်၏၊ ထိုကြောင့် “ကိုလေသာကို ပြင်းစွာပူပန်စေတတ်သော လုံလရှိလျက်” ဟု ဆိုအပ်၏။

၃၅၈။ “ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် သိတတ်သော ပညာ ရှိလျက်” ဟု ဆိုရာ၌ အဘယ်သည် ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် သိသောတရား မည်သနည်း-

အကြင် အပြားအားဖြင့် သိမှု ‘ပညာ’၊ အပြားအားဖြင့် သိသော အခြင်းအရာ ‘ပဇ္ဇနာ’။ပါ။ မတွေ့ဝေမှု ‘အမောဟ’၊ တရားကို စိစစ်မှု ‘ဓမ္မဝိစယ’၊ မှန်ကန်သောအမြင် ‘သမ္မာဒိဋ္ဌ’သည် ရှိ၏။ ဤ

သဘောကို ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် သိသောတရားဟု ဆိုအပ်၏။ ဤကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် သိသော ပညာနှင့် ပြည့်စုံ၏၊ ကောင်းစွာ ပြည့်စုံ၏၊ ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်၏၊ ကောင်းစွာ ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်၏။ ထို့ကြောင့် “ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် သိတတ်သော ပညာ ရှိလျက်”ဟု ဆိုအပ်၏။

၃၆၁။ “အောက်မူတတ်သော သတိရှိလျက်” ဟု ဆိုရှုံး အဘယ်သည် အောက်မူတတ်သော တရား မည်သနည်း-

အကြောင်အောက်မူမှု ‘သတိ’ အထပ်ထပ် အောက်မူမှု ‘အနှစ်သတိ’။ပါ။ ကောင်းစွာ အောက်မူမှု ‘သမ္မာသတိ’ သည် ရှိ၏။ ဤအောက်မူ တတ်သော သတိနှင့် ပြည့်စုံ၏။ ကောင်းစွာ ပြည့်စုံ၏၊ ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်၏၊ ကောင်းစွာ ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်၏။ ထို့ကြောင့် “အောက်မူတတ်သော သတိရှိလျက်” ဟု ဆိုအပ်၏။

၃၆၂။ “ခန္ဓာကိုယ်တည်းဟူသော လောက၌ တပ်မက်မှု ‘အဘိန္ဒာ’၊ နှလုံးမသာယာမှု ‘ဒေါမနသု’ ကိုပယ်ဖျောက်၍” ဟု ဆိုရှုံး အဘယ်သည် လောက မည်သနည်း။

ထို (ဆံပင်အစရှိသော) ရူပကာယ သည်ပင်လျှင် လောကမည်၏။ (တစ်နည်း) ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးတို့ သည်လည်း လောကမည်၏။ ဤသဘောကို လောကဟု ဆိုအပ်၏။

ထိုတွင် အဘယ်သည် တပ်မက်မှု ‘အဘိန္ဒာ’ မည်သနည်း။

အကြောင် တပ်မက်မှု ‘ရာဂါ’၊ ပြင်းစွာ တပ်မက်မှု ‘သာရာဂါ’။ပါ။ စိတ်၏ ပြင်းစွာ တပ်မက်မှု ‘စီတွေသာရာဂါ’ သည် ရှိ၏။ ဤသဘောကို တပ်မက်မှု ‘အဘိန္ဒာ’ဟု ဆိုအပ်၏။

ထိုတွင် အဘယ်သည် နှလုံးမသာယာမှု ‘ဒေါမနသု’ မည်သနည်း။

အကြောင် စိတ်၌ ဖြစ်သော မသာယာခြင်းသည်၊ စိတ်၌ ဖြစ်သော ဆင်းရဲခြင်းသည်၊ စိတ်အတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော မသာယာမှု၊ ဆင်းရဲမှုကို ခံစားခြင်းသည်၊ စိတ်အတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သော မသာယာမှု၊ ဆင်းရဲမှုကို ခံစားသော အခြင်းအရာသည် ရှိ၏။ ဤသဘောကို နှလုံးမသာယာမှု ‘ဒေါမနသု’ ဟု ဆိုအပ်၏။

ဤသို့ ဤတပ်မက်မှု ‘အဘိန္ဒာ’ ကိုလည်းကောင်း၊ ဤနှလုံးမသာယာမှု ‘ဒေါမနသု’ ကို လည်းကောင်း ဤခန္ဓာကိုယ် တည်းဟူသော လောက၌ ပယ်အပ်ကုန်၏၊ အထပ်ထပ် ပယ်အပ်ကုန်၏၊ ဌီမိသက် စေအပ်ကုန်၏၊ ဌီမိုးစေအပ်ကုန်၏၊ အထူးသဖြင့် ဌီမိုးစေအပ်ကုန်၏၊ ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက် စေအပ်ကုန်၏၊ အလွန်ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်စေအပ်ကုန်၏၊ ဖျက်ဆီးအပ်ကုန်၏၊ အထူးဖျက်ဆီးအပ် ကုန်၏၊ ခြားကိုသွေ့စေအပ်ကုန်၏၊ အထူးခြားကိုသွေ့စေအပ်ကုန်၏၊ ကင်းအောင် ပြုအပ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် “ခန္ဓာကိုယ်တည်းဟူသော လောက၌ တပ်မက်မှု ‘အဘိန္ဒာ’၊ နှလုံးမသာယာမှု ‘ဒေါမနသု’ ကို ပယ်ဖျောက်၍” ဟု ဆိုအပ်၏။

ကာယာနှုပသုနာအကျယ်ပြီးပြီ။

၁။ ပါဋီတော်၌ မထဲလုံး- မပါပါ အငွကထား ပါသည်။

သတိပွဲနှစ်ဘင်း

== J - ဝေဒနာနှုပသုနာအကျယ် ==

မိမိ၏ ခံစားမှု 'ဝေဒနာ' တို့၏ ရှာနည်း

၃၆၉။ အဘယ်သို့လျှင် ရဟန်းသည် မိမိ၏ ခံစားမှု 'ဝေဒနာ' တို့၏ ခံစားမှု 'ဝေဒနာ' တို့ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက် နေသနည်း။

ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် ချမ်းသာသော ခံစားမှု 'သူခဝေဒနာ' ကို ခံစားသည်ရှိပေါ်သော် "လိုသည်" ချမ်းသာသော ခံစားမှု 'သူခဝေဒနာ' ကို ခံစား၏ ဟု ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ ဆင်းရဲသောခံစားမှု 'ဒုက္ခဝေဒနာ' ကို ခံစားသည်ရှိပေါ်သော် "လိုသည်" ဆင်းရဲချမ်းသာ မဟုတ်သော ခံစားမှု 'ဥပေက္ခာဝေဒနာ' ကို ခံစား၏ ဟု ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ ဆင်းရဲချမ်းသာ မဟုတ်သော ခံစားမှု 'ဥပေက္ခာဝေဒနာ' ကို ခံစား၏ ဟု ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ "လိုသည်" ဆင်းရဲချမ်းသာ မဟုတ်သော ခံစားမှု 'သူခဝေဒနာ' ကိုလည်း ခံစားသည်ရှိပေါ်သော် "လိုသည်" ကာမဂ္ဂက်နှင့်စပ်သော လူတို့၏ ဖြစ်သော ချမ်းသာခံစားမှု 'သူခဝေဒနာ' ကိုလည်း ခံစား၏ ဟု ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ ကာမဂ္ဂက်နှင့် မစပ်သော ချမ်းသာခံစားမှု 'သူခဝေဒနာ' ကိုလည်း ခံစားသည်ရှိပေါ်သော် "လိုသည်" ကာမဂ္ဂက်နှင့် မစပ်သော ချမ်းသာခံစားမှု 'ဒုက္ခဝေဒနာ' ကိုလည်း ခံစား၏ ဟု ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ ကာမဂ္ဂက်နှင့် စပ်သော ဆင်းရဲခံစားမှု 'ဒုက္ခဝေဒနာ' ကိုလည်း ခံစားသည်ရှိပေါ်သော် "လိုသည်" ကာမဂ္ဂက်နှင့် မစပ်သော ဆင်းရဲခံစားမှု 'ဒုက္ခဝေဒနာ' ကိုလည်း ခံစား၏ ဟု ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ ကာမဂ္ဂက်နှင့် စပ်သော ဆင်းရဲချမ်းသာ မဟုတ်သော ခံစားမှု 'ဥပေက္ခာဝေဒနာ' ကိုလည်း ခံစား၏ ဟု ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ ကာမဂ္ဂက်နှင့် မစပ်သော ဆင်းရဲချမ်းသာမဟုတ်သော ခံစားမှု 'ဥပေက္ခာဝေဒနာ' ကိုလည်း ခံစားသည်ရှိပေါ်သော် "လိုသည်" ကာမဂ္ဂက်နှင့်မစပ်သော ဆင်းရဲချမ်းသာ မဟုတ်သောခံစားမှု 'ဥပေက္ခာဝေဒနာ' ကိုလည်း ခံစား၏ ဟု ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ ကာမဂ္ဂက်နှင့် စပ်သော ဆင်းရဲချမ်းသာ မဟုတ်သော ခံစားမှု 'သူခဝေဒနာ' ကိုလည်း ခံစား၏ ဟု ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ ထိုရဟန်းသည် ထို (ခံစားမှု ဝေဒနာတည်းဟူသော) အာရုံကို ဖို့ပြုခဲ့၏၊ ပွဲများ၏၊ အကြိမ်များစွာ ပြု၏၊ ကောင်းစွာ ပိုင်းခြား မှတ်သား၏၊ ထိုရဟန်းသည် ထို (ခံစားမှု ဝေဒနာတည်းဟူသော) အာရုံကို ဖို့ပြုပွဲများ၍ အကြိမ်များစွာ ပြု၍ ကောင်းစွာ ပိုင်းခြား မှတ်သား၍ သူတစ်ပါး ခံစားမှု 'ဝေဒနာ' တို့၏ မိမိ၏ ဖိမိ၏ စိတ်ကို ဆောင်၍ ထား၏၊ ညှတ်စေ၏။ သူတစ်ပါးခံစားမှု 'ဝေဒနာ' တို့၏ ရှာနည်း အဘယ်သို့လျှင် ရဟန်းသည် သူတစ်ပါးခံစားမှု 'ဝေဒနာ' တို့၏ ခံစားမှု 'ဝေဒနာ' ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက်နေသနည်း။

ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် ချမ်းသာခံစားမှု 'သူခဝေဒနာ' ကို ခံစားသော သူတစ်ပါးကို "သူသည်" ချမ်းသာခံစားမှု 'သူခဝေဒနာ' ကို ခံစား၏ ဟု ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ ဆင်းရဲခံစားမှု 'ဒုက္ခဝေဒနာ' ကိုခံစားသော သူတစ်ပါးကို "သူသည်" ဆင်းရဲချမ်းသာ မဟုတ်သော ခံစားမှု 'ဥပေက္ခာဝေဒနာ' ကို ခံစားသော သူတစ်ပါးကို "သူသည်" ဆင်းရဲချမ်းသာ မဟုတ်သော ခံစားမှု 'ဥပေက္ခာဝေဒနာ' ကို ခံစား၏ ဟု ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ ကာမဂ္ဂက်နှင့် စပ်သော ချမ်းသာခံစားမှု 'သူခဝေဒနာ' ကိုလည်း ခံစားသော သူတစ်ပါးကို "သူသည်" ကာမဂ္ဂက်နှင့် စပ်သော ချမ်းသာခံစားမှု 'ဒုက္ခဝေဒနာ' ကိုလည်း ခံစားသော သူတစ်ပါးကို "သူသည်" ကာမဂ္ဂက်နှင့် မစပ်သော ချမ်းသာခံစားမှု 'သူခဝေဒနာ' ကိုလည်း ခံစား၏ ဟု ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ ကာမဂ္ဂက်နှင့် စပ်သော် ဆင်းရဲချမ်းသာ 'ဒုက္ခဝေဒနာ' ကိုလည်း ခံစားသော သူတစ်ပါးကို "သူသည်" ကာမဂ္ဂက်နှင့်စပ်သော်

ဆင်းရဲခံစားမှု ‘ဒုက္ခဝေဒနာ’ကို ခံစား၏”ဟု ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ ကာမဂ္ဂက်နှင့်မစပ်သော ဆင်းရဲခံစားမှု ‘ဒုက္ခဝေဒနာ’ကိုလည်း ခံစားသည်ရှိသော “(သူသည်) ကာမဂ္ဂက်နှင့် မစပ်သောဆင်းရဲခံစားမှု ‘ဒုက္ခဝေဒနာ’ကို ခံစား၏” ဟု ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ ကာမဂ္ဂက်နှင့်စပ်သော ဆင်းရဲချမ်းသာမဟုတ်သော ခံစားမှု ‘ဥပေကွာဝေဒနာ’ ကိုလည်း ခံစားသော သူတစ်ပါးကို “(သူသည်) ကာမဂ္ဂက်နှင့်စပ်သော ဆင်းရဲချမ်းသာ မဟုတ်သော ခံစားမှု ‘ဥပေကွာဝေဒနာ’ ကို ခံစား၏” ဟု ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ ကာမဂ္ဂက်နှင့်မစပ်သော ဆင်းရဲချမ်းသာ မဟုတ်သော ခံစားမှု ‘ဥပေကွာဝေဒနာ’ကိုလည်း ခံစားသော သူတစ်ပါးကို “(သူသည်) ကာမဂ္ဂက်နှင့် မစပ်သော ဆင်းရဲချမ်းသာ မဟုတ်သော ခံစားမှု ‘ဥပေကွာဝေဒနာ’ကို ခံစား၏” ဟု ပိုင်းခြား၍ သိ၏။

ထိုရဟန်းသည် (ခံစားမှု ဝေဒနာတည်းဟူသော) အာရုံကို မြှုပ်၏၊ ပြီးများ၏၊ အကြိမ်များစွာ ပြု၏၊ ကောင်းစွာ ပိုင်းခြား မှတ်သား၏။ ထိုရဟန်းသည် ထို (ခံစားမှု ဝေဒနာတည်းဟူသော) အာရုံကို မြှုပ်၍ ပြီးများ၍ အကြိမ်များစွာ ပြု၍ ကောင်းစွာ ပိုင်းခြား မှတ်သား၍ မိမိ၊ သူတစ်ပါးခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’ တို့၌ စိတ်ကို ဆောင်၍ ထား၏၊ ညွတ်စေ၏။

သတိပဋိနှစ်ပိုးခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’တို့၌ ရှုနည်း

== J - ဝေဒနာနှစ်ပိုးအကျယ် ==

မိမိသူတစ်ပါးခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’တို့၌ ရှုနည်း

အဘယ်သို့လျှင် ရဟန်းသည် မိမိ၊ သူတစ်ပါးခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’တို့၌ ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’တို့ကို အဖော်ဖန်အထပ်ထပ် ရှုလျက် နေသနည်း။

ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် ချမ်းသာခံစားမှု ‘သူခဝေဒနာ’ကို “ချမ်းသာခံစားမှု ‘သူခ ဝေဒနာ’” ဟု ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ ဆင်းရဲခံစားမှု ‘ဒုက္ခဝေဒနာ’ကို “ဆင်းရဲခံစားမှု ‘ဒုက္ခဝေဒနာ’” ဟု ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ ဆင်းရဲ ချမ်းသာ မဟုတ်သော ခံစားမှု ‘ဥပေကွာဝေဒနာ’ကို “ဆင်းရဲချမ်းသာမဟုတ်သော ခံစားမှု ‘ဥပေကွာဝေဒနာ’” ဟု ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ ကာမဂ္ဂက်နှင့်စပ်သော ချမ်းသာခံစားမှု ‘သူခဝေဒနာ’ကိုလည်း “ကာမဂ္ဂက်နှင့် စပ်သော ချမ်းသာ ခံစားမှု ‘သူခဝေဒနာ’” ဟု ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ ကာမဂ္ဂက်နှင့်စပ်သော ဆင်းရဲခံစားမှု ‘ဒုက္ခဝေဒနာ’ကိုလည်း “ကာမဂ္ဂက်နှင့် စပ်သော ဆင်းရဲခံစားမှု ‘ဒုက္ခဝေဒနာ’” ဟု ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ ကာမဂ္ဂက်နှင့် မစပ်သော ဆင်းရဲခံစားမှု ‘ဒုက္ခဝေဒနာ’ကိုလည်း “ကာမဂ္ဂက်နှင့် မစပ်သော ဆင်းရဲခံစားမှု ‘ဒုက္ခဝေဒနာ’” ဟု ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ ကာမဂ္ဂက်နှင့်မစပ်သော ဆင်းရဲခံစားမှု ‘ဒုက္ခဝေဒနာ’ကိုလည်း “ကာမဂ္ဂက်နှင့် မစပ်သော ဆင်းရဲခံစားမှု ‘ဒုက္ခဝေဒနာ’” ဟု ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ ကာမဂ္ဂက်နှင့် စပ်သော ဆင်းရဲချမ်းသာ မဟုတ်သော ခံစားမှု ‘ဥပေကွာဝေဒနာ’ကိုလည်း “ကာမဂ္ဂက်နှင့် စပ်သော ဆင်းရဲချမ်းသာ မဟုတ်သော ခံစားမှု ‘ဥပေကွာဝေဒနာ’” ဟု ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ ကာမဂ္ဂက်နှင့် မစပ်သော ဆင်းရဲချမ်းသာ မဟုတ်သော ခံစားမှု ‘ဥပေကွာဝေဒနာ’ကိုလည်း “ကာမဂ္ဂက်နှင့် မစပ်သော ဆင်းရဲချမ်းသာ မဟုတ်သော ခံစားမှု ‘ဥပေကွာဝေဒနာ’” ဟု ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ ကာမဂ္ဂက်နှင့် စပ်သော ဆင်းရဲချမ်းသာ မဟုတ်သော ခံစားမှု ‘ဥပေကွာဝေဒနာ’ကိုလည်း “ကာမဂ္ဂက်နှင့် မစပ်သော ဆင်းရဲချမ်းသာ မဟုတ်သော ခံစားမှု ‘ဥပေကွာဝေဒနာ’” ဟု ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ ကာမဂ္ဂက်နှင့် မစပ်သော ဆင်းရဲချမ်းသာ မဟုတ်သော ခံစားမှု ‘ဥပေကွာဝေဒနာ’ကိုလည်း “ကာမဂ္ဂက်နှင့် မစပ်သော ဆင်းရဲချမ်းသာ မဟုတ်သော ခံစားမှု ‘ဥပေကွာဝေဒနာ’” ဟု ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ အပြားအားဖြင့် သိသော ပညာ၊ အောက်မှုမှ သတိရှိလျက် (ခန္ဓာကိုယ် တည်းဟူသော) လောကြေး တပ်မက်မှု ‘အဘိဓား’၊ နှလုံးမသာယာမှု ‘ဒေါမနာသု’ကို ပယ်ဖျောက်ရှု မိမိ၊ သူတစ်ပါးခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’တို့၌ ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’ကိုအဖော်ဖန် အထပ်ထပ်ရှုလျက် နေ၏။

၃၆၄။ “အဖော်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက်” ဟု ဆိုရာ၍။ပါ။-

“နေ၏”ဟု ဆိုရှု၍။ပါ။-

“ကိုလေသာကို ပြင်းစွာ ပူပန်စေတတ်သော လွှဲလရှိလျက်”ဟု ဆိုရှု၍။ပါ။-

“ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် သိသော ပညာရှိလျက်”ဟု ဆိုရှု၍။ပါ။-

“အောက်မွှဲမှ သတိရှိလျက်”ဟု ဆိုရှု၍။ပါ။-

“ခန္ဓာကိုယ်တည်းဟူသော လောက၍ တပ်မက်မှု ‘အဘို့’၊ နှုလုံးမသာယာမှု ‘ဒေါမနသု’ကို ပယ်ဖျောက်၍”ဟု ဆိုရှု၍ အဘယ်သည် လောက မည်သနည်း။

ထိုခံစားမှု ‘ဝေဇာန်’သည်ပင်လျင် လောက မည်၏။ ဥပါဒါန်၏ အာရုံဖြစ်သော ခန္ဓာဝါးပါးတို့သည် လည်းလောကမည်၏။ ဤသဘောကို လောကဟု ဆိုအပ်၏။

ထိုတရားတို့တွင် အဘယ်သည် တပ်မက်မှု ‘အဘို့’ မည်သနည်း။

အကြောင်တပ်မက်မှု ‘ရာဂ’၊ ပြင်းစွာ တပ်မက်မှု ‘သာရာဂ’။ပါ။ စိတ်၏ ပြင်းစွာ တပ်မက်မှု ‘စိတ္တသာရာဂ’ သည် ရှိ၏။ ဤသဘောကို တပ်မက်မှု ‘အဘို့’ ဟု ဆိုအပ်၏။

ထိုတရားတို့တွင် အဘယ်သည် နှုလုံးမသာယာမှု ‘ဒေါမနသု’ မည်သနည်း။

အကြောင်စိတ်၍ ဖြစ်သော မသာယာခြင်းသည်၊ စိတ်၍ ဖြစ်သော ဆင်းရဲခြင်းသည်၊ စိတ် အတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သော မသာယာမှု ဆင်းရဲမှုကို ခံစားခြင်းသည်၊ စိတ်အတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သော မသာယာမှု ဆင်းရဲမှုကို ခံစားသော အခြင်းအရာသည် ရှိ၏။ ဤသဘောကို နှုလုံးမသာယာမှု ‘ဒေါမနသု’ ဟု ဆိုအပ်၏။

ဤသို့ ဤတပ်မက်မှု ‘အဘို့’ကိုလည်းကောင်း၊ ဤနှုလုံးမသာယာမှု ‘ဒေါမနသု’ကိုလည်းကောင်း ဤ (ခန္ဓာကိုယ်တည်းဟူသော) လောက၍ ပယ်အပ်ကုန်၏။ အထပ်ထပ်ပယ်အပ်ကုန်၏။ ဤမြိမ်သက် စေအပ်ကုန်၏။ ဤမ်းစေအပ်ကုန်၏။ အထူးသဖြင့် ဤမ်းစေအပ်ကုန်၏။ ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်စေ အပ်ကုန်၏။ အလွန်ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်စေအပ်ကုန်၏။ ဖျက်ဆီးအပ်ကုန်၏။ အထူး ဖျက်ဆီးအပ်ကုန်၏။ ခြောက်သွေ့စေ အပ်ကုန်၏။ အထူး ခြောက်သွေ့စေအပ်ကုန်၏။ ကင်းအောင် ပြုအပ်ကုန်၏။ ထိုကြောင့် “(ခန္ဓာကိုယ် တည်းဟူသော) လောက၍ တပ်မက်မှု ‘အဘို့’ နှုလုံးမသာယာမှု ‘ဒေါမနသု’ ကို ပယ်ဖျောက်၍” ဟု ဆိုအပ်၏။

ဝေဇာန်ပသုနာအကျယ်ပြီးပြီ။

သတိပဋိနှုန်းမြတ်သာရိ

== ၃ - စီတွေ့ဆုံးပသုနာအကျယ် ==

မိမိစိတ်၌ ရှုနည်း

၃၆၅။ အဘယ်သို့လျင် ရဟန်းသည် မိမိ၏ စိတ်ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်ရှုလျက် နေသနည်း။ ဉ်သာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် တပ်မက်မှု ‘ရာဂ’ နှင့် တက္ကဖြစ်သော စိတ်ကိုလည်း “ငါ၏ စိတ်သည်တပ်မက်မှု ‘ရာဂ’ နှင့် တက္ကဖြစ်သော စိတ်”ဟူ၍ သိ၏။ တပ်မက်မှု ‘ရာဂ’ ကင်းသော စိတ်ကို လည်း “ငါ၏ စိတ်သည် တပ်မက်မှု ‘ရာဂ’ ကင်းသော စိတ်”ဟူ၍ သိ၏။ အမျက်ထွက်မှု ‘ဒေါသ’ နှင့် တက္ကဖြစ်သော စိတ်ကိုလည်း “ငါ၏ စိတ်သည် အမျက်ထွက်မှု ‘ဒေါသ’နှင့်တက္ကဖြစ်သော စိတ်ကိုလည်း “ငါ၏ စိတ်သည် အမျက်ထွက်မှု ‘ဒေါသ’ နှင့် တက္ကဖြစ်သော စိတ်ကိုလည်း “ငါ၏ စိတ်သည် အမျက်ထွက်မှု ‘ဒေါသ’ ကင်းသော စိတ်ကိုလည်း “ငါ၏ စိတ်သည် အမျက်ထွက်မှု ‘ဒေါသ’ ကင်းသော စိတ်”ဟူ၍ သိ၏။ အမှန်ကို မသိမှု ‘မောဟ’ နှင့် တက္ကဖြစ်သော စိတ်”ဟူ၍ သိ၏။ အမှန်ကို မသိမှု ‘မောဟ’ ကင်းသော စိတ်ကိုလည်း “ငါ၏ စိတ်သည် အမှန်ကို မသိမှု ‘မောဟ’ ကင်းသော စိတ်”ဟူ၍ သိ၏။

(ထိုင်းမှုပ်းခြင်း ထိနမိဒ္ဓနှင့် တက္ကဖြစ်သော) တွေ့နဲ့ဆုံးတွေ့တွေ့သော ‘သံခိုတ္တ’ စိတ်ကိုလည်း “ငါ၏ စိတ်သည် (ထိုင်းမှုပ်းခြင်း ထိနမိဒ္ဓနှင့် တက္ကဖြစ်သော) တွေ့နဲ့ဆုံးတွေ့တွေ့သော ‘သံခိုတ္တ’ စိတ်”ဟူ၍ သိ၏။ ဥခွဲနှင့်တက္ကဖြစ်သော ပုံးလွှင့်သော ‘ဝိက္ခတ္တ’ စိတ်ကိုလည်း “ငါ၏ စိတ်သည် ‘ဥခွဲ’နှင့် တက္ကဖြစ်သော ပုံးလွှင့်သော ‘ဝိက္ခတ္တ’ စိတ်”ဟူ၍ သိ၏။ မြင့်မြတ်သည်၏ အဖြစ်သို့ရောက်သော ‘မဟရှုတ်’ စိတ်ကိုလည်း “ငါ၏ စိတ်သည် မြင့်မြတ်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်သော ‘မဟရှုတ်’ စိတ်”ဟူ၍ သိ၏။ မြင့်မြတ်သည်၏ အဖြစ်သို့ မရောက်သော ‘ကာမာဝစရ’ စိတ်ကိုလည်း “ငါ၏ စိတ်သည် မြင့်မြတ်သည်၏ အဖြစ်သို့ မရောက်သော ‘ကာမာဝစရ’ စိတ်”ဟူ၍ သိ၏။ မိမိထက် သာလွှန်သော တရားရှိသော ‘သံတ္တရ’ (ကာမာဝစရ) စိတ်ကိုလည်း “ငါ၏ စိတ်သည်မိမိထက် သာလွှန်သော တရားရှိသော ‘သံတ္တရ’ (ကာမာဝစရ) စိတ်”ဟူ၍ သိ၏။ မိမိထက် သာလွှန်သော တရားမရှိသော ‘အနှတ္တရ’ (မဟရှုတ်) စိတ်ကိုလည်း “ငါ၏ စိတ်သည် မိမိထက် သာလွှန်သော တရားမရှိသော ‘အနှတ္တရ’ (မဟရှုတ်) စိတ်”ဟူ၍ သိ၏။ တည်ကြည်သော ‘သမာဟိတ’ စိတ်ကိုလည်း “ငါ၏ စိတ်သည် တည်ကြည်သော ‘သမာဟိတ’ စိတ်ဟူ၍ သိ၏။ မတည်ကြည်သော ‘အသမာဟိတ’ စိတ်ကိုလည်း “ငါ၏ စိတ်သည် မတည်ကြည်သော ‘အသမာဟိတ’ စိတ်”ဟူ၍ သိ၏။

(တဒ်, ဝိက္ခမှုနအားဖြင့်) လွှတ်မြောက်သော ‘ဝိမှတ္တ’ စိတ်ကိုလည်း “ငါ၏ စိတ်သည် လွှတ်မြောက်သော ‘ဝိမှတ္တ’ စိတ်ဟူ၍ သိ၏။ (တဒ်, ဝိက္ခမှုနအားဖြင့်) မလွှတ်မြောက်သော ‘အဝိမှတ္တ’ စိတ်ကိုလည်း “ငါ၏စိတ်သည် မလွှတ်မြောက်သော ‘အဝိမှတ္တ’ စိတ်” ဟူ၍ သိ၏။ ထိုရဟန်းသည် (စိတ်တည်းဟူသော) အာရုံကို မိုးဝဲ၏၊ ပွဲးများ၏၊ အကြိမ်များစွာ ပြု၏၊ ကောင်းစွာပိုင်းခြား မှတ်သား၏။ ထိုရဟန်းသည် ထို (စိတ်တည်းဟူသော) အာရုံကို မိုးဝဲ၍ ပွဲးများ၍ အကြိမ်များစွာ ပြု၍ ကောင်းစွာပိုင်းခြား မှတ်သား၍ သူတစ်ပါး၏စိတ်၌ မိမိစိတ်ကို ဆောင်၍ ထား၏၊ ညွှတ်စေ၏။

သတိပဋိနှစ်ဘင်္ဂ

== ၃ - စီတွေ့နှုပသုနာအကျယ် ==

သူတစ်ပါးစိတ်၌ ရှုနည်း

အဘယ်သို့လျှင် ရဟန်းသည် သူတစ်ပါးစိတ်၌ စိတ်ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်ရှုလျက် နေသနည်း။

ကြုံသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် ထိုသူ၏ တပ်မက်မှု ‘ရာဂ’ နှင့် တက္ခဖြစ်သော စိတ်ကိုလည်း “တပ်မက်မှု ‘ရာဂ’ နှင့် တက္ခဖြစ်သော စိတ်”ဟူ၍ သိ၏။ ထိုသူ၏ တပ်မက်မှု ‘ရာဂ’ ကင်းသော စိတ်ကိုလည်း “တပ်မက်မှု ‘ရာဂ’ ကင်းသော စိတ်”ဟူ၍ သိ၏။ ထိုသူ၏ အမျက်ထွက်မှု ‘ဒေါသ’ နှင့် တက္ခဖြစ်သော စိတ်ကိုလည်း “အမျက်ထွက်မှု ‘ဒေါသ’ နှင့် တက္ခဖြစ်သော စိတ်”ဟူ၍ သိ၏။ ထိုသူ၏ အမျက်ထွက်မှု ‘ဒေါသ’ ကင်းသော စိတ်ကိုလည်း အမျက်ထွက်မှု ‘ဒေါသ’ ကင်းသော စိတ်ဟူ၍ သိ၏။ ထိုသူ၏အမှန်ကို မသိမှု ‘မောဟ’ နှင့်တက္ခဖြစ်သော စိတ်ကိုလည်း “အမှန်ကို မသိမှု ‘မောဟ’ နှင့် တက္ခဖြစ်သော စိတ်”ဟူ၍ သိ၏။ ထိုသူ၏ အမှန်ကို မသိမှု ‘မောဟ’ ကင်းသော စိတ်ကိုလည်း “အမှန်ကို မသိမှု ‘မောဟ’ ကင်းသော စိတ်”ဟူ၍ သိ၏။ ထိုသူ၏ ထိုင်းမြိုင်းခြင်း ထိနမိခွဲနှင့် တက္ခဖြစ်သော တွန်ဆုတ်သော ‘သံခိုတ္တ’စိတ်ကိုလည်း “ထိုင်းမြိုင်းခြင်း ထိနမိခွဲနှင့် တက္ခဖြစ်သော တွန်ဆုတ်သော ‘သံခိုတ္တ’ စိတ်”ဟူ၍ သိ၏။ ထိုသူ၏ ဥဇ္ဈိန္ဇားတက္ခဖြစ်သော ပုံးလွှင့်သော ‘ဝိက္ခိုတ္တ’ စိတ်ကိုလည်း “ဥဇ္ဈိန္ဇားတက္ခဖြစ်သော ပုံးလွှင့်သော ‘ဝိက္ခိုတ္တ’ စိတ်”ဟူ၍ သိ၏။ ထိုသူ၏ မြင့်မြတ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်သော ‘မဟရှုတ်’ စိတ်ကိုလည်း “မြင့်မြတ်သည်၏ အဖြစ်သို့ရောက်သော ‘မဟရှုတ်’ စိတ်”ဟူ၍ သိ၏။ ထိုသူ၏ မြင့်မြတ်သည်၏ အဖြစ်သို့ မရောက်သော ‘ကာမာဝစရ’ စိတ်ကိုလည်း “မြင့်မြတ်သည်၏ အဖြစ်သို့ မရောက်သော ‘ကာမာဝစရ’ စိတ်”ဟူ၍ သိ၏။ ထိုသူ၏ မိမိထက်သာလွန်သော တရားရှိသော ‘သဉ္ဇာရ’ (ကာမာဝစရ) စိတ်ကိုလည်း “မိမိထက်သာလွန်သော တရားရှိသော ‘သဉ္ဇာရ’ (ကာမာဝစရ) စိတ်ဟူ၍ သိ၏။ ထိုသူ၏ မိမိထက်သာလွန်သောတရားမရှိသော ‘အနှေ့ရ’ (မဟရှုတ်) စိတ်ကိုလည်း “မိမိထက် သာလွန်သော တရားမရှိသော ‘အနှေ့ရ’ (မဟရှုတ်) စိတ်”ဟူ၍ သိ၏။ ထိုသူ၏ တည်ကြည်သော ‘သမာဟိတ’ စိတ်ကိုလည်း “တည်ကြည်သော ‘သမာဟိတ’ စိတ်”ဟူ၍ သိ၏။ ထိုသူ၏ မတည်ကြည်သော ‘အသမာဟိတ’ စိတ်ကိုလည်း “မတည်ကြည်သော အသမာဟိတ” စိတ်”ဟူ၍ သိ၏။ ထိုသူ၏ (တဒဂ်ဝိက္ခိုန်အားဖြင့်) လွတ်မြောက်သော ‘ဝိမှုတ္တ’ စိတ်ကိုလည်း “လွတ်မြောက်သော ‘ဝိမှုတ္တ’ စိတ်” ဟူ၍ သိ၏။ ထိုသူ၏ (တဒဂ်ဝိက္ခိုန်အားဖြင့်) မလွတ်မြောက်သော ‘အဝိမှုတ္တ’ စိတ်ကိုလည်း “မလွတ်မြောက်သော ‘အဝိမှုတ္တ’ စိတ်”ဟူ၍ သိ၏။ ထိုရဟန်းသည် (စိတ်တည်းဟူသော) အာရုံကို မိုးများ၏၊ အကြိမ်များစွာ ပြု၏၊ ကောင်းစွာပိုင်းခြား မှတ်သား၏၊ ထိုရဟန်းသည် ထို (စိတ်တည်းဟူသော) အာရုံကို မိုးများ၏ ပြု၏ ကောင်းစွာ ပိုင်းခြား မှတ်သား၏ မိမိ၊ သူတစ်ပါးစိတ်၌ မိမိစိတ်ကို ဆောင်၍ ထား၏၊ ညွတ်စေ၏။

သတိပဋိနှစ်ဘင်္ဂ

== ၃ - စီတွေ့နှုပသာအကျယ် ==

မိမိသူတစ်ပါးစိတ်၌ ရှုနည်း

အဘယ်သို့လျှင် ရဟန်းသည် မိမိ၊ သူတစ်ပါး စိတ်၌ စိတ်ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက် နေသနည်း။

ဤသာသနတော်၌ ရဟန်းသည် တပ်မက်မှု ‘ရာဂ’နှင့် တက္ကဖြစ်သော စိတ်ကိုလည်း “တပ်မက်မှု ‘ရာဂ’နှင့် တက္ကဖြစ်သော စိတ်”ဟူ၍ သိ၏။ တပ်မက်မှု ‘ရာဂ’ကင်းသော စိတ်”ဟူ၍ သိ၏။ အမျက်ထွက်မှု ‘ဒေါသ’နှင့် တက္ကဖြစ်သော စိတ်ကိုလည်း “အမျက်ထွက်မှု ‘ဒေါသ’ နှင့် တက္ကဖြစ်သော စိတ်” ဟူ၍ သိ၏။ အမျက်ထွက်မှု ‘ဒေါသ’ ကင်းသော စိတ်ကိုလည်း အမျက်ထွက်မှု ‘ဒေါသ’ ကင်းသော စိတ်”ဟူ၍ သိ၏။ အမှန်ကို မသိမှု ‘မောဟ’ နှင့် တက္ကဖြစ်သောစိတ်ကိုလည်း “အမှန်ကို မသိမှု ‘မောဟ’ နှင့် တက္ကဖြစ်သော စိတ်” ဟူ၍ သိ၏။ အမှန်ကို မသိမှု ‘မောဟ’ကင်းသော စိတ်ကိုလည်း “အမှန်ကို မသိမှု ‘မောဟ’ ကင်းသော စိတ်” ဟူ၍ သိ၏။ ထိုင်းမှုင်းခြင်း ထိန်မိဒ္ဓနှင့် တက္ကဖြစ်သော တွေ့နှုန်းဆုတ်သော ‘သံခိတ္တ’စိတ်ကိုလည်း “ထိုင်းမှုင်းခြင်း ထိန်မိဒ္ဓနှင့် တက္ကဖြစ်သော တွေ့နှုန်းဆုတ်သော ‘သံခိတ္တ’ စိတ်” ဟူ၍ သိ၏။ ဥခွစ္စနှင့် တက္ကဖြစ်သော ပုံးလွင့်သော ‘ဝိက္ခတ္တ’ စိတ်ကိုလည်း “ဥခွစ္စနှင့် တက္ကဖြစ်သော ပုံးလွင့်သော ‘ဝိက္ခတ္တ’ စိတ်” ဟူ၍ သိ၏။ မြင့်မြတ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်သော ‘မဟရှုတ်’ စိတ်ကိုလည်း “မြင့်မြတ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်သော ‘မဟရှုတ်’ စိတ်” ဟူ၍ သိ၏။ မြင့်မြတ်သည်၏ အဖြစ်သို့ မရောက်သော ‘ကာမာဝစရ’ စိတ်ကိုလည်း “မြင့်မြတ်သည်၏ အဖြစ်သို့ မရောက်သော ‘ကာမာဝစရ’ စိတ်” ဟူ၍ သိ၏။ မိမိထက် သာလွန်သော တရားရှိသော ‘သံတ္တရ’ (ကာမာဝစရ) စိတ်ကိုလည်း “မိမိထက် သာလွန်သော တရားရှိသော ‘သံတ္တရ’ (ကာမာဝစရ) စိတ်” ဟူ၍ သိ၏။ မိမိထက် သာလွန်သော တရားမရှိသော ‘အနုတ္တရ’ (မဟရှုတ်) စိတ်ကိုလည်း မိမိထက် သာလွန်သော တရားမရှိသော ‘အနုတ္တရ’ (မဟရှုတ်) စိတ်ဟူ၍ သိ၏။ တည်ကြည်သော ‘သမာဟိတ’ စိတ်ကိုလည်း “တည်ကြည်သော ‘သမာဟိတ’ စိတ်” ဟူ၍ သိ၏။ မတည်ကြည်သော ‘အသမာဟိတ’ စိတ်ကိုလည်း “မတည်ကြည်သော ‘အသမာဟိတ’ စိတ်” ဟူ၍ သိ၏။

(တဒ်, ဝိက္ခမှန်အားဖြင့်) လွှတ်မြောက်သော ‘ဝိမုတ္တ’ စိတ်ကိုလည်း “လွှတ်မြောက်သော ‘ဝိမုတ္တ’ စိတ်” ဟူ၍ သိ၏။ (တဒ်, ဝိက္ခမှန်အားဖြင့်) မလွှတ်မြောက်သော ‘အဝိမုတ္တ’ စိတ်ကိုလည်း “မလွှတ်မြောက်သော ‘အဝိမုတ္တ’ စိတ်” ဟူ၍ သိ၏။ ဤသို့ ရဟန်းသည် ကိုလေသာကို ပြင်းစွာ ပူပန်စေ တတ်သော လုံးလ, ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့်သိသော ပညာ, အောက်မေ့မှု သတိရှိလျက် (ခန္ဓာကိုယ် တည်းဟူသော) လောက၍ တပ်မက်မှု ‘အသိများ’၊ နှလုံးမသာယာမှု ‘ဒေါမနသာ’ကို ပယ်ဖျောက်၍ မိမိ, သူတစ်ပါးစိတ်၌ စိတ်ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်ရှုလျက် နေ၏။

၃၆၆။ “အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက်”ဟု ဆိုရာ၌။

“နေ၏”ဟု ဆိုရာ၌။

“ကိုလေသာကို ပူပန်စေတတ်သော လုံးလရှိလျက်”ဟု ဆိုရာ၌။

“ကောင်းစွာအပြားအားဖြင့်သိသော ပညာရှိလျက်”ဟု ဆိုရာ၌။

“အောက်မေ့မှု သတိရှိလျက်”ဟု ဆိုရာ၌။

“လောက၏ တပ်မက်မှု ‘အဘိန္ဒာ’၊ နှုလုံးမသာယာမှု ‘ဒေါမနသု’ကို ပယ်ဖျောက်၍”ဟု ဆိုရှုံး-အဘယ်သည် လောက မည်သနည်း။

ထိုစိတ်သည်ပင်လျှင် လောကမည်၏၊ ဥပါဒါန်၏အာရုံဖြစ်သော ခန္ဓာဝါးပါး တို့သည်လည်း လောက မည်၏။

ထိုတရားတို့တွင် အဘယ်သည် တပ်မက်မှု ‘အဘိန္ဒာ’ မည်သနည်း။

အကြင်တပ်မက်မှု ‘ရာဂ’ ပြင်းစွာတပ်မက်မှု ‘သာရာဂ’။ပါ။ စိတ်၏ ပြင်းစွာတပ်မက်မှု ‘စီတွေသာရာဂ’ သည် ရှိ၏။ ဤသဘောကို တပ်မက်မှု ‘အဘိန္ဒာ’ ဟု ဆိုအပ်၏။

ထိုတရားတို့တွင် အဘယ်သည် နှုလုံးမသာယာမှု ‘ဒေါမနသု’ မည်သနည်း။

အကြင်စိတ်၍ ဖြစ်သော မသာယာခြင်းသည်၊ စိတ်၍ ဖြစ်သော ဆင်းခဲခြင်းသည်၊ စိတ် အတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သော မသာယာမှု ဆင်းခဲမှုကို ခံစားခြင်းသည်၊ စိတ်အတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သော မသာယာမှု ဆင်းခဲမှုကိုခံစားသော အခြင်းအရာသည် ရှိ၏။ ဤသဘောကို နှုလုံးမသာယာမှု ‘ဒေါမနသု’ ဟု ဆိုအပ်၏။

ဤသို့ ဤတပ်မက်မှု ‘အဘိန္ဒာ’ကိုလည်းကောင်း၊ ဤနှုလုံးမသာယာမှု ‘ဒေါမနသု’ ကိုလည်းကောင်း ဤ (ခန္ဓာကိုယ်တည်းဟူသော) လောက၏ ပယ်အပ်ကုန်၏။ အထပ်ထပ်ပယ်အပ်ကုန်၏။ ပြိုမ်းသက်စေ အပ်ကုန်၏။ ပြိုမ်းစေအပ်ကုန်၏။ အထူးသဖြင့် ပြိုမ်းစေအပ်ကုန်၏။ ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်စေအပ်ကုန်၏။ အလွန် ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်စေအပ် ကုန်၏။ ဖျက်ဆီးအပ်ကုန်၏။ အထူး ဖျက်ဆီးအပ် ကုန်၏။ ခြောက်သွေ့စေ အပ်ကုန်၏။ အထူး ခြောက်သွေ့စေအပ်ကုန်၏။ ကင်းအောင် ပြုအပ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် (ခန္ဓာကိုယ်တည်းဟူသော) လောက၏ တပ်မက်မှု ‘အဘိန္ဒာ’၊ နှုလုံးမသာယာမှု ‘ဒေါမနသု’ကို ပယ်ဖျောက်၍ ဟု ဆိုအပ်၏။

စီတွေသာနှုပသုနာအကျယ်ပြီးပြီ။

သတိပွဲနှစ်ဘင်း

== ၄ - ဓမ္မဘဏ်ပယ်နာအကျယ် ==

မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်သော နိဝင်ရဏာတရားတို့၏ ရှာနည်း

၃၆၇။ ရဟန်းသည် အဘယ်သို့လျှင် မိမိသန္တာန်၌ (ဖြစ်သော) တရားတို့၏ တရားတို့ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက် နေသနည်း။

၁။ ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် မိမိသန္တာန်၌ (မပြတ်ဖြစ်သောအားဖြင့်) ထင်ရှားရှိသော ကာမဂ္ဂက်ကို လိုချင်နှစ်သက်မှု 'ကာမစ္စန္တ' ကိုလည်း "ငါ၏ သန္တာန်၌ ကာမဂ္ဂက်ကို လိုချင်နှစ်သက်မှု 'ကာမစ္စန္တ' သည် ရှိ၏"ဟူ၍ သိ၏။ မိမိသန္တာန်၌ ထင်ရှားမရှိသော ကာမဂ္ဂက်ကို လိုချင်နှစ်သက်မှု 'ကာမစ္စန္တ' ကိုလည်း "ငါ၏ သန္တာန်၌ ကာမဂ္ဂက်ကို လိုချင်နှစ်သက်မှု 'ကာမစ္စန္တ' သည် မရှိ"ဟူ၍ သိ၏။ မဖြစ်သေးသော ကာမဂ္ဂက်ကို လိုချင်နှစ်သက်မှု 'ကာမစ္စန္တ'၏ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းအကြောင်းကိုလည်း သိ၏။ ဖြစ်ပေါ်ပြီးသော ကာမဂ္ဂက်ကို လိုချင်နှစ်သက်မှု 'ကာမစ္စန္တ'ကို ပယ်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်း သိ၏။ ပယ်ပြီးသောကာမဂ္ဂက်ကို လိုချင်နှစ်သက်မှု 'ကာမစ္စန္တ'၏ နောင်အခါ မဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်း သိ၏။

၂။ မိမိသန္တာန်၌ ထင်ရှားရှိသော အမျက်ထွက်မှု 'ဒေါသ'ကို။ပါ။

၃။ မိမိသန္တာန်၌ ထင်ရှားရှိသော ထိုင်းမှိုင်းမှု 'ထိနမိဒ္ဒ'ကိုလည်း။ပါ။

၄။ မိမိသန္တာန်၌ ထင်ရှားရှိသော ပုံးလွင့်မှု 'ဉာဏ်စွဲ' နောင်တတစ်ဖန်ပူပန်မှု 'ကုက္ကာစွဲ'ကိုလည်း။ပါ။

၅။ မိမိသန္တာန်၌ ထင်ရှားရှိသော ယုံမှားမှု 'ဝိစိကိစ္စာ' ကိုလည်း "ငါ၏ သန္တာန်၌ ယုံမှားမှု 'ဝိစိကိစ္စာ' သည် ရှိ၏" ဟူ၍ သိ၏။ မိမိသန္တာန်၌ ထင်ရှားမရှိသော ယုံမှားမှု 'ဝိစိကိစ္စာ' ကိုလည်း "ငါ၏ သန္တာန်၌ ယုံမှားမှု 'ဝိစိကိစ္စာ'သည် မရှိ" ဟူ၍ သိ၏။ မဖြစ်သေးသော ယုံမှားမှု 'ဝိစိကိစ္စာ'၏ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း အကြောင်းကိုလည်း သိ၏။ ဖြစ်ပေါ်ပြီးသော ယုံမှားမှု 'ဝိစိကိစ္စာ' ကို ပယ်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်းသိ၏။ ပယ်ပြီးသော ယုံမှားမှု 'ဝိစိကိစ္စာ'၏ နောင်အခါ မဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်း သိ၏။

သတိပဋိနှစ်ဘင်္ဂ

== ၄ - ဓမ္မဘဏ္ဍာနာအကျယ် ==

မိမိသန္တာနှစ် ဖြစ်သော ဗောဓိဝင်တရားတို့၏ ရှိနည်း

၁။ မိမိသန္တာနှစ် ထင်ရှားရှိသော သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်းဖြစ်သော အောက်မှာမှူး ‘သတိသမ္မာဏ္ဍာ’ ကိုလည်း “ငါ၏ သန္တာနှစ် သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်းဖြစ်သော အောက်မှာမှူး ‘သတိသမ္မာဏ္ဍာ’ သည် ရှိ၏” ဟူ၍ သိ၏။ မိမိသန္တာနှစ် ထင်ရှားမရှိသော သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်း ဖြစ်သော အောက်မှာမှူး ‘သတိသမ္မာဏ္ဍာ’ သည် မရှိ” ဟူ၍ သိ၏။ မဖြစ်သေးသော သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်း ဖြစ်သော အောက်မှာမှူး ‘သတိသမ္မာဏ္ဍာ’ သည် မရှိ” ဟူ၍ သိ၏။ မဖြစ်သေးသော သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်း ဖြစ်ပေါ်ခြင်း အကြောင်းကိုလည်း သိ၏။ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းသော သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်း ဖြစ်သော အောက်မှာမှူး ‘သတိသမ္မာဏ္ဍာ’ ကို ပွဲးများခြင်း ၏ ပြည့်စုံခြင်းအကြောင်းကိုလည်း သိ၏။

၂။ မိမိသန္တာနှစ် ထင်ရှားရှိသော သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်း ဖြစ်သော တရားကို စိစစ်မှု ‘ဓမ္မဝိစယသမ္မာဏ္ဍာ’ ကိုလည်း။ပါ။

၃။ မိမိသန္တာနှစ် ထင်ရှားရှိသော သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်း ဖြစ်သော အားထုတ်မှု ‘ဝီရိယသမ္မာဏ္ဍာ’ ကိုလည်း။ပါ။

၄။ မိမိသန္တာနှစ် ထင်ရှားရှိသော သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်း ဖြစ်သော နှစ်သက်မှု ‘ဝီတိသမ္မာဏ္ဍာ’ ကိုလည်း။ပါ။

၅။ မိမိသန္တာနှစ် ထင်ရှားရှိသော သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်း ဖြစ်သော စိတ်စေတသိက်တို့၏ ပြုမှု၊ ‘ပသုဒ္ဓသမ္မာဏ္ဍာ’ ကိုလည်း။ပါ။

၆။ မိမိသန္တာနှစ် ထင်ရှားရှိသော သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်း ဖြစ်သော တည်ကြည်မှု ‘သမာဓိသမ္မာဏ္ဍာ’ ကိုလည်း။ပါ။

၇။ မိမိသန္တာနှစ် ထင်ရှားရှိသော သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်း ဖြစ်သော လျှစ်လျှော်မှု ‘ဥပေက္ဌသမ္မာဏ္ဍာ’ ကိုလည်း “ငါ၏ သန္တာနှစ် သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်း ဖြစ်သော လျှစ်လျှော်မှု ‘ဥပေက္ဌသမ္မာဏ္ဍာ’ သည် ရှိ၏” ဟူ၍ သိ၏။ မိမိသန္တာနှစ် ထင်ရှားမရှိသော သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်း ဖြစ်သော လျှစ်လျှော်မှု ‘ဥပေက္ဌသမ္မာဏ္ဍာ’ ကိုလည်း “ငါ၏ သန္တာနှစ် သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်း ဖြစ်သော လျှစ်လျှော်မှု ‘ဥပေက္ဌသမ္မာဏ္ဍာ’ သည် မရှိ” ဟူ၍ သိ၏။ မဖြစ်သေးသော သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်း ဖြစ်သော လျှစ်လျှော်မှု ‘ဥပေက္ဌသမ္မာဏ္ဍာ’ ကို ပြည့်စုံခြင်းအကြောင်းကိုလည်း သိ၏။ ထိုရဟန်းသည် ထို (တရား တည်းဟူသော) အာရုံကို မြှုပ်၏၊ ပွဲးများ၏၊ အကြိမ်များစွာ ပြု၏၊ ကောင်းစွာ ပိုင်းခြား မှတ်သား၏။ ထိုရဟန်းသည် ထို (တရားတည်းဟူသော) အာရုံကို မြှုပ်၍ ပွဲးများ၏အကြိမ်များစွာ ပြု၏ ကောင်းစွာ ပိုင်းခြား မှတ်သား၏။ မှတ်သား၏ သူတစ်ပါးသန္တာနှစ် ဖြစ်သော တရားတို့၏ မိမိစိတ်ကို ဆောင်၍ ထား၏၊ ညွှတ်စေ၏။

သတိပွဲနှစ်ဘင်း

== ၄ - ဓမ္မဘဏ်ပယ်နာအကျယ် ==

သူတစ်ပါးသန္တာနှင့် ဖြစ်သော နိဝင်ရဏာတရားတို့၏ ရှာနည်း

အဘယ်သို့လျှင် ရဟန်းသည် သူတစ်ပါးသန္တာနှင့် (ဖြစ်သော) တရားတို့၏ တရားတို့ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက် နေသနည်း။

၁။ ဤသာသနာတော်၏ ရဟန်းသည် ထိုသူ၏ (သန္တာနှင့်) (မပြတ်ဖြစ်သောအားဖြင့်) ထင်ရှားရှိသောကာမဂ္ဂ၏ကိုလည်း “ထိုသူ၏ ကာမဂ္ဂ၏ကိုလည်း လိုချင်နှစ်သက်မှု ‘ကာမစွဲနှင့်’သည် ရှိ၏”ဟူ၍ သိ၏။ ထိုသူ၏ (သန္တာနှင့်) ထင်ရှားမရှိသော ကာမဂ္ဂ၏ကို လိုချင်နှစ်သက်မှု ‘ကာမစွဲနှင့်’ ကိုလည်း “ထိုသူ၏ ကာမဂ္ဂ၏ကို လိုချင်နှစ်သက်မှု ‘ကာမစွဲနှင့်’သည် မရှိ”ဟူ၍ သိ၏။ မဖြစ်သေးသော ကာမဂ္ဂ၏ကို လိုချင်နှစ်သက်မှု ‘ကာမစွဲနှင့်’၏ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းအကြောင်းကိုလည်း သိ၏။ ဖြစ်ပေါ်ပြီးသော ကာမဂ္ဂ၏ကို လိုချင်နှစ်သက်မှု ‘ကာမစွဲနှင့်’ကို ပယ်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်း သိ၏။ ပယ်ပြီးသော ကာမဂ္ဂ၏ကို လိုချင်နှစ်သက်မှု ‘ကာမစွဲနှင့်’၏ နောင်အခါ မဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်း သိ၏။

၂။ ထိုသူ၏ (သန္တာနှင့်) ထင်ရှားရှိသော အမျက်ထွက်မှု ‘ဗျာပါဒ’ကိုလည်း။။။

၃။ ထိုသူ၏ (သန္တာနှင့်) ထင်ရှားရှိသော စိတ်စေတသိက်တိ၏ ထိုင်းမြိုင်းမှု ‘ထိနမိဒ္ဒ’ကိုလည်း။။။

၄။ ထိုသူ၏ (သန္တာနှင့်) ထင်ရှားရှိသော စိတ်ပျုံလွင့်မှု ‘ဥဇ္ဈာ’, နောင်တတစ်ဖန်ပူပန်မှု ‘ကုဏ္ဏာ’, ကိုလည်း။။။

၅။ ထိုသူ၏ (သန္တာနှင့်) ထင်ရှားရှိသော ယုံမှားမှု ‘ဝိစိကိစ္စာ’ကိုလည်း “ထိုသူ၏ ယုံမှားမှု ‘ဝိစိကိစ္စာ’ကိုလည်း ထိုသူ၏ ရှိ၏”ဟူ၍ သိ၏။ ထိုသူ၏ (သန္တာနှင့်) ထင်ရှားမရှိသော ယုံမှားမှု ‘ဝိစိကိစ္စာ’ကိုလည်း “ထိုသူ၏ ယုံမှားမှု ‘ဝိစိကိစ္စာ’ သည် မရှိ”ဟူ၍ သိ၏။ မဖြစ်သေးသော ယုံမှားမှု ‘ဝိစိကိစ္စာ’၏ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းအကြောင်းကိုလည်း သိ၏။ ဖြစ်ပေါ်ပြီးသော ယုံမှားမှု ‘ဝိစိကိစ္စာ’ကို ပယ်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်း သိ၏။ ပယ်ပြီးသော ယုံမှားမှု ‘ဝိစိကိစ္စာ’၏ နောင်အခါ မဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်း သိ၏။

သတိပဋိနှစ်ဘင်္ဂ

== ၄ - ဓမ္မဘဏ္ဍာနာအကျယ် ==

သူတစ်ပါးသန္တနှစ် ဖြစ်သော ဗောဓိဝင်တရားတို့၏ ရှိခိုင်း

၁။ ထိုသူ၏ (သန္တနှစ်) ထင်ရှားရှိသော သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်းဖြစ်သော အောက်မှာမှာ ‘သတိသမ္မာဏ့်’ ကိုလည်း “ထိုသူ၏ သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်းဖြစ်သော အောက်မှာမှာ ‘သတိသမ္မာဏ့်’ သည် ရှိ၏” ဟူ၍ သိ၏။ ထိုသူ၏ (သန္တနှစ်) ထင်ရှားမရှိသော သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်း ဖြစ်သော အောက်မှာမှာ ‘သတိသမ္မာဏ့်’ကိုလည်း “ထိုသူ၏ သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်း ဖြစ်သော အောက်မှာမှာ ‘သတိသမ္မာဏ့်’သည် မရှိ”ဟူ၍ သိ၏။ မဖြစ်သေးသော သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်းဖြစ်သောအောက်မှာမှာ ‘သတိသမ္မာဏ့်’၏ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း အကြောင်းကိုလည်း သိ၏။ ဖြစ်ပေါ်ပြီးသော သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်းဖြစ်သော အောက်မှာမှာ ‘သတိသမ္မာဏ့်’ကို ပွဲးများခြင်း၏ ပြည့်စုံခြင်း အကြောင်းကိုလည်း သိ၏။

၂။ ထိုသူ၏ (သန္တနှစ်) ထင်ရှားရှိသော သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်းဖြစ်သော တရားကို စိစစ်မှု ‘ဓမ္မဝိစယသမ္မာဏ့်’ ကိုလည်း။ပါ။

၃။ ထိုသူ၏ (သန္တနှစ်) ထင်ရှားရှိသော သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်းဖြစ်သော အားထုတ်မှု ‘ဒီရိယသမ္မာဏ့်’ ကိုလည်း။ပါ။

၄။ ထိုသူ၏ (သန္တနှစ်) ထင်ရှားရှိသော သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်းဖြစ်သော နှစ်သက်မှု ‘ဒီတိသမ္မာဏ့်’ ကိုလည်း။ပါ။

၅။ ထိုသူ၏ (သန္တနှစ်) ထင်ရှားရှိသော သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်းဖြစ်သော စိတ်စေတသိက် တို၏ပြိုးအေးမှု ‘ပသုဒ္ဓိသမ္မာဏ့်’ ကိုလည်း။ပါ။

၆။ ထိုသူ၏ (သန္တနှစ်) ထင်ရှားရှိသော သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်းဖြစ်သော တည်ကြည်မှု ‘သမာဓိသမ္မာဏ့်’ ကိုလည်း။ပါ။

၇။ ထိုသူ၏ (သန္တနှစ်) ထင်ရှားရှိသော သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်းဖြစ်သော လျှစ်လျှော့ရှုမှု ‘ဥပေက္ဌသမ္မာဏ့်’ ကိုလည်း “ထိုသူ၏ သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်းဖြစ်သော လျှစ်လျှော့ရှုမှု ‘ဥပေက္ဌသမ္မာဏ့်’ သည် ရှိ၏”ဟူ၍ သိ၏။ ထိုသူ၏ (သန္တနှစ်) ထင်ရှားမရှိသော သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်း ဖြစ်သော လျှစ်လျှော့ရှုမှု ‘ဥပေက္ဌသမ္မာဏ့်’ကိုလည်း “ထိုသူ၏ သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်း ဖြစ်သော လျှစ်လျှော့ရှုမှု ‘ဥပေက္ဌသမ္မာဏ့်’ သည် မရှိ”ဟူ၍ သိ၏။ မဖြစ်သေးသော သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်းဖြစ်သော လျှစ်လျှော့ရှုမှု ‘ဥပေက္ဌသမ္မာဏ့်’၏ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း အကြောင်းကိုလည်း သိ၏။ ဖြစ်ပေါ်ပြီးသော သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်းဖြစ်သော လျှစ်လျှော့ရှုမှု ‘ဥပေက္ဌသမ္မာဏ့်’ ကို ပွဲးများခြင်း၏ ပြည့်စုံခြင်း အကြောင်းကိုလည်း သိ၏။ ထိုရဟန်းသည် ထို (တရားတည်းဟူသော) အာရုံကို မိုးဝဲ၏၊ ပွဲးများ၏၊ အကြိမ်များစွာ ပြု၏၊ ကောင်းစွာ ပိုင်းခြား မှတ်သား၏။ ထိုရဟန်းသည် ထို (တရား တည်းဟူသော) အာရုံကို မိုးဝဲ၏ ပွဲးများ၏အကြိမ်များစွာ ပြု၏ ကောင်းစွာ ပိုင်းခြားမှတ်သား၏ ပိမိ၊ သူတစ်ပါးသန္တနှစ် ဖြစ်သော တရားတို့၏ ပိမိစိတ်ကို ဆောင်၍ ထား၏၊ ညွှတ်စေ၏။

သတိပွဲနှစ်ဘင်း

== ၄ - ဓမ္မဘဏ္ဍာနာအကျယ် ==

မိမိ၊ သူတစ်ပါးသန္တနှစ် ဖြစ်သော နီဝရဏတရားတို့၏ ရှားညွှန်း

အဘယ်သို့လျှင် ရဟန်းသည် မိမိ၊ သူတစ်ပါးသန္တနှစ် ဖြစ်သော တရားတို့၏ တရားတို့ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက် နေသနည်း။

၁။ ဉြှသာသနာတော်၏ ရဟန်းသည် ထင်ရှားရှိသော ကာမဂ္ဂက်ကို လိုချင်နှစ်သက်မှု ‘ကာမစ္ဆာ’ ကိုလည်း “ကာမဂ္ဂက်ကိုလိုချင်နှစ်သက်မှု” ‘ကာမစ္ဆာ’သည် ရှိ၏”ဟူ၍ သိ၏။ ထင်ရှားမရှိသော ကာမဂ္ဂက်ကို လိုချင်နှစ်သက်မှု ‘ကာမစ္ဆာ’ကိုလည်း “ကာမဂ္ဂက်ကို လိုချင်နှစ်သက်မှုကာမစ္ဆာ”သည် မရှိ”ဟူ၍ သိ၏။ မဖြစ်သေးသော ကာမဂ္ဂက်ကို လိုချင်နှစ်သက်မှု ‘ကာမစ္ဆာ’၏ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း အကြောင်းကို လည်း သိ၏။ ဖြစ်ပေါ်ပြီးသော ကာမဂ္ဂက်ကို လိုချင်နှစ်သက်မှု ‘ကာမစ္ဆာ’ကို ပယ်ခြင်း အကြောင်း ကိုလည်း သိ၏။ ပယ်ပြီး သော ကာမဂ္ဂက်ကိုလိုချင်နှစ်သက်မှု ‘ကာမစ္ဆာ’၏ နောင်အခါ မဖြစ်ပေါ်ခြင်း၏ အကြောင်း ကိုလည်း သိ၏။

၂။ ထင်ရှားရှိသော အမျက်ထွက်မှု ‘ဗျာပါဒ’ကိုလည်း။ပါ။

၃။ ထင်ရှားရှိသော စိတ်စေတသိက်တို့၏ ထိုင်းမှုပိုင်းမှု ‘ထိနမိဒ္ဒ’ကိုလည်း။ပါ။

၄။ ထင်ရှားရှိသော စိတ်ပျံလွင့်မှု ‘ဥဇ္ဈာစ္စ’ နောင်တ တစ်ဖန် ပူပန်မှု ‘ကုဋ္ဌစ္စ’ကိုလည်း။ပါ။

၅။ ထင်ရှားရှိသော ယုံမှားမှု ‘ဝိစိကိစ္စာ’ကိုလည်း “ယုံမှားမှု ‘ဝိစိကိစ္စာ’သည် ရှိ၏”ဟူ၍ သိ၏။ ထင်ရှားမရှိသော ယုံမှားမှု ‘ဝိစိကိစ္စာ’ ကိုလည်း “ယုံမှားမှု ‘ဝိစိကိစ္စာ’သည် မရှိ”ဟူ၍ သိ၏။ မဖြစ်သော ယုံမှားမှု ‘ဝိစိကိစ္စာ’၏ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းအကြောင်းကိုလည်း သိ၏။ ဖြစ်ပေါ်ပြီးသော ယုံမှားမှု ‘ဝိစိကိစ္စာ’ ၏ ပယ်ခြင်းအကြောင်းကိုလည်း သိ၏။ ပယ်ပြီးသော ယုံမှားမှု ‘ဝိစိကိစ္စာ’၏ နောင်အခါ မဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်း သိ၏။

သတိပဋိနှစ်ဘင်္ဂ

== ၄ - ဓမ္မဘဏ္ဍာနာအကျယ် ==

မိမိ၊ သူတစ်ပါးသန္တနှစ် ဖြစ်သော ပေါ်လွှင်တရားတို့၏ ရှားလည်း

၁။ ထင်ရှားရှိသော သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်းဖြစ်သော အောက်မှာမူ ‘သတိသမ္မာန္တာ’ကိုလည်း “သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်းဖြစ်သော အောက်မှာမူ ‘သတိသမ္မာန္တာ’သည် ရှိ၏”ဟူ၍ သိ၏။ ထင်ရှား မရှိသော သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်းဖြစ်သော အောက်မှာမူ ‘သတိသမ္မာန္တာ’ကိုလည်း “သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်းဖြစ်သော အောက်မှာမူ ‘သတိသမ္မာန္တာ’သည် မရှိ”ဟူ၍ သိ၏။ မဖြစ်သေးသော သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်းဖြစ်သော အောက်မှာမူ ‘သတိသမ္မာန္တာ’၏ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း အကြောင်း ကိုလည်းသိ၏။ ဖြစ်ပေါ်ပြီးသော သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်းဖြစ်သော အောက်မှာမူ ‘သတိသမ္မာန္တာ’ကိုပါးများခြင်း၏ ပြည့်စုံခြင်းအကြောင်းကိုလည်း သိ၏။

၂။ ထင်ရှားရှိသော သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်း ဖြစ်သော တရားကို စိစစ်မှု ‘ဓမ္မဝိစယသမ္မာန္တာ’ကိုလည်း။။

၃။ ထင်ရှားရှိသော သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်း ဖြစ်သော အားထုတ်မှု ‘ဒီရိယသမ္မာန္တာ’ကိုလည်း။။

၄။ ထင်ရှားရှိသော သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်း ဖြစ်သော နှစ်သက်မှု ‘ဒီတိသမ္မာန္တာ’ကိုလည်း။။

၅။ ထင်ရှားရှိသော သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်း ဖြစ်သော စိတ်စေတသိကိုတို့၏ ငြိမ်းအေးမှု ‘ပသုဒ္ဓသမ္မာန္တာ’ကိုလည်း။။

၆။ ထင်ရှားရှိသော သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်း ဖြစ်သော တည်ကြည်မှု ‘သမာဓိသမ္မာန္တာ’ ကိုလည်း။

၇။ ထင်ရှားရှိသော သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်းဖြစ်သော လျှစ်လျှော်မှု ‘ဥပေက္ဗာသမ္မာန္တာ’ကိုလည်း လျှစ်လျှော်မှု ‘ဥပေက္ဗာသမ္မာန္တာ’သည် ရှိ၏ဟူ၍ သိ၏။ ထင်ရှားမရှိသော သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်း ဖြစ်သော လျှစ်လျှော်မှု ‘ဥပေက္ဗာသမ္မာန္တာ’ကိုလည်း သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်းဖြစ်သော လျှစ်လျှော်မှု ‘ဥပေက္ဗာသမ္မာန္တာ’သည် မရှိ”ဟူ၍ သိ၏။ မဖြစ်သေးသော သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်း ဖြစ်သော လျှစ်လျှော်မှု ‘ဥပေက္ဗာသမ္မာန္တာ’၏ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း အကြောင်းကိုလည်း သိ၏။ ဖြစ်ပေါ်ပြီးသော သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်းဖြစ်သော လျှစ်လျှော်မှု ‘ဥပေက္ဗာသမ္မာန္တာ’ကို ပွဲးများခြင်း၏ ပြည့်စုံခြင်း အကြောင်းကိုလည်း သိ၏။ ဉာဏ်းသည် ကိုလေသာကို ပြင်းစွာပူပန်စေတတ်သော လုံးလ၊ ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် သိသော ပညာ၊ အောက်မှာမူ သတိရှိလျက် (ခန္ဓာကိုယ် တည်းဟူသော) လောက်၍ တပ်မက်မှု ‘အဘိန္တာ’၊ နှလုံးမသာယာမှု ‘ဒေါမနသာ’ကို ပယ်ဖျောက်၍ မိမိ၊ သူတစ်ပါး၌ ဖြစ်သော တရားတို့၏ တရားတို့ကိုအဖန်ဖန် အထပ်ထပ်ရှုလျက် နေ၏။

၈၆။ “အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက်” ဟု ဆိုရာ၌ အဘယ်သည် အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုခြင်း မည်သနည်း။

အကြောင်းအပြားအားဖြင့် သိမှု ‘ပညာ’၊ အပြားအားဖြင့် သိသော အခြင်းအရာ ‘ပဇ္ဇနာ’။။ မတွေ့ဝေမှု ‘အမောဟာ’၊ တရားကို စိစစ်မှု ‘ဓမ္မဝိစယ’၊ မှန်ကန်သောအမြင် ‘သမ္မာဓိဒ္ဓာ’သည် ရှိ၏။ ဉာဏ်သာကိုအဖန်ဖန် အထပ်ထပ်ရှုခြင်းဟု ဆိုအပ်၏။ ဉာဏ်အဖန်ဖန်အထပ်ထပ်ရှုသော ပညာနှင့် ပြည့်စုံ၏။ ကောင်းစွာ ပြည့်စုံ၏။ ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်၏။ ကောင်းစွာ ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်၏။ ထိုကြောင့် “အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက်” ဟု ဆိုအပ်၏။

၃၆၉။ “နေ၏” ဟု ဆိုရာ၌ ကုရိယာပုထ လေးပါးနှင့် ပြည့်စုံ၏၊ ဖြစ်၏၊ စောင့်ရွှေက်၏၊ မျတ၏၊ မျှတစေ၏၊ ကုရိယာပုထတစ်ပါးဖြင့် ကုရိယာပုထတစ်ပါးကို ဖြတ်လျက် ဆောင်၏။ ထိုကြောင့် “နေ၏” ဟု ဆိုအပ်၏။

၃၇၀။ “ကိုလေသာကို ပြင်းစွာ ပူပန်စေတတ်သော လုံလရှိလျက်” ဟု ဆိုရာ၌ အဘယ်သည် ကိုလေသာကို ပူပန်စေတတ်သော တရား မည်သနည်း။

အကြောင်းပါး ဖြစ်သောအားထူတဲ့မှ ‘ဝီရိယာရမ္မ’ပါ။ ကောင်းစွာအားထူတဲ့မှု ‘သမ္မာဝါယာမ’ သည် ရှိ၏။ ဉ်သဘောကို ကိုလေသာကို ပြင်းစွာပူပန်စေတတ်သောတရားဟု ဆိုအပ်၏၊ ဉ်ကိုလေသာကို ပူပန် စေတတ်သော ဝီရိယာနှင့် ပြည့်စုံ၏၊ ကောင်းစွာ ပြည့်စုံ၏၊ ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်၏၊ ကောင်းစွာ ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်၏။ ထိုကြောင့် “ကိုလေသာကို ပြင်းစွာ ပူပန်စေတတ်သော လုံလရှိလျက်” ဟု ဆိုအပ်၏။

၃၇၁။ “ကောင်းစွာအပြားအားဖြင့် သိသော ပညာရှိလျက်” ဟု ဆိုရာ၌ အဘယ်သည် ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် သိသောတရား မည်သနည်း။

အကြောင်းအပြားအားဖြင့် သိမှု ‘ပညာ’၊ အပြားအားဖြင့် သိသော အခြင်းအရာ ‘ပဇာနနာ’ပါ။ မတွေဝေမှု ‘အမောဟာ’၊ တရားကိုစိစစ်မှု ‘ဓမ္မဝိစယ’၊ မှန်ကန်သောအမြင် ‘သမ္မာဒီဇိုး’သည် ရှိ၏။ ဉ်သဘောကို ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် သိသောတရားဟု ဆိုအပ်၏။ ဉ်ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် သိသော ပညာနှင့် ပြည့်စုံ၏၊ ကောင်းစွာ ပြည့်စုံ၏၊ ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်၏၊ ကောင်းစွာပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်၏။ ထိုကြောင့် “ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် သိသော ပညာရှိလျက်”ဟု ဆိုအပ်၏။

၃၇၂။ “အောက်မေ့မှု ‘သတိ’ ရှိလျက်”ဟု ဆိုရာ၌ အဘယ်သည် အောက်မေ့တတ်သော တရား မည်သနည်း။

အကြောင်းအပြားအားဖြင့် သိမှု ‘သတိ’၊ အထပ်ထပ် အောက်မေ့မှု ‘အနှစ်သတိ’ပါ။ ကောင်းစွာ အောက်မေ့မှု ‘သမ္မာသတိ’သည် ရှိ၏။ ဉ်သဘောကို အောက်မေ့တတ်သော တရားဟု ဆိုအပ်၏။ ဉ်အောက်မေ့တတ်သော သတိနှင့် ပြည့်စုံ၏။ ကောင်းစွာ ပြည့်စုံ၏၊ ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်၏၊ ကောင်းစွာ ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်၏။ ထိုကြောင့် “အောက်မေ့မှု သတိရှိလျက်”ဟု ဆိုအပ်၏။

၃၇၃။ “လောက၌ တပ်မက်မှု ‘အဘို့’၊ နှလုံးမသာယာမှု ‘ဒေါမနသု’ကို ပယ်ဖျောက်၍” ဟု ဆိုရာ၌ အဘယ်သည် လောက မည်သနည်း။

ထိုနိုဝင်ဏာ စသော တရားတို့သည် ပင်လျှင် လောက မည်၏။ ဥပါဒါန်၏ အာရုံးဖြစ်သော ခန္ဓာဝါးပါး တို့သည်လည်း လောက မည်၏။ ဉ်သဘောကို လောက ဟု ဆိုအပ်၏။

ထိုတွင် အဘယ်သည် တပ်မက်မှု ‘အဘို့’ မည်သနည်း။

အကြောင်းပါးအားဖြင့် မာရာမှု ‘ရာဂ’၊ ပြင်းစွာ တပ်မက်မှု ‘သာရာဂ’ပါ။ စိတ်၏ ပြင်းစွာ တပ်မက်မှု ‘စိတ္တသာရာဂ’ သည် ရှိ၏။ ဉ်သဘောကို တပ်မက်မှု ‘အဘို့’ဟု ဆိုအပ်၏။

ထိုတွင် အဘယ်သည် နှလုံးမသာယာမှု ‘ဒေါမနသု’ မည်သနည်း။

အကြောင်းပါးအားဖြင့် ဖြစ်သော မသာယာခြင်းသည် စိတ်၌ ဖြစ်သော ဆင်းရဲခြင်း စိတ်အတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သော မသာယာမှု၊ ဆင်းရဲမှု၊ ခံစားခြင်းသည် စိတ်အတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သော မသာယာမှု၊ ဆင်းရဲမှု ကို ခံစားသော အခြင်းအရာသည် ရှိ၏။ ဉ်သဘောကို နှလုံးမသာယာမှု ‘ဒေါမနသု’ဟု ဆိုအပ်၏။

ဉ်သို့ ဉ်တပ်မက်မှု ‘အဘို့’ ကိုလည်းကောင်း၊ ဉ်နှလုံးမသာယာမှု ‘ဒေါမနသု’ ကို လည်းကောင်း ဉ် (ခန္ဓာကိုယ် တည်းဟူသော) လောက၌ ပယ်အပ်ကုန်၏၊ အထပ်ထပ် ပယ်အပ်ကုန်၏။

ြိမ်သက် စေအပ်ကုန်၏၊ ြိမ်းစေအပ်ကုန်၏၊ အထူးသဖြင့် ြိမ်းစေအပ်ကုန်၏၊ ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်စေ အပ်ကုန်၏၊ အလွန်ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်စေအပ်ကုန်၏၊ ယျက်ဆီးအပ်ကုန်၏၊ အထူးယျက်ဆီးအပ်ကုန်၏၊ ခြောက်သွေ့စေအပ်ကုန်၏၊ အထူးခြောက်သွေ့စေအပ်ကုန်၏၊ ကင်းအောင်ကို ပြုအပ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် “(ခန္ဓာကိုယ် တည်းဟူသော) လောက၍ တပ်မက်မှု ‘အဘို့’၊ နှလုံးမသာယာမှု ‘ဒေါမနသာ’ကို ပယ်ဖျောက်၍” ဟုဆိုအပ်၏။

ဓမ္မာန်ပသာနာ အကျယ်ပြီးပြီ။

သုတေသနနည်းဖြင့် ဝေဖန်ဟောကြားအပ်သော သုတေသနဘဏ္ဍာနည်းပြီးပြီ။

သတိပဋိနှစ်ဘင်း

၂ - အဘိဓမ္မဘာဇာနိယနည်း

(အဘိဓမ္မနည်းဖြင့် ဝေဖန်၍ ဟောကြားခြင်း)

ကုသိုလ်သတိပဋိနှစ်လေးပါး

၃၇၄။ သတိပဋိနှစ်လေးပါးတို့ကား- ဤသာသနတော်၏ ရဟန်းသည် ခန္ဓာကိုယ်၌ (ဆံပင်စသော) ရုပ်အပေါင်းကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက် နေ၏။ ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’တို့၌ (ချမ်းသာစသော) ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက် နေ၏။ စိတ်၌ (ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ရာဂစ်သော) စိတ်ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက် နေ၏။ ဖြစ်ပေါ်လာသော တရားတို့၌ (ကာမစွန့်စသော) တရားကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက် နေ၏။

==== လောကုတ္ထရာကုသိုလ်စိတ်၌ အဘိဓမ္မဘာဇာနိယနည်း ===

(၁) ကာယာနှုပသာနာ

၃၇၅။ အဘယ်သို့လျင် ရဟန်းသည် ခန္ဓာကိုယ်၌ (ဆံပင်စသော) ရုပ်အပေါင်းကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက် နေသနည်း။

ဤသာသနတော်၏ ရဟန်းသည် အကြံ့အခိုက် မိစ္စာအယူတိုကို ပယ်ရန်၊ ပွဲမသုံး (သောတာပန်အဆင့်) သို့ ရောက်ရန် ဝင့်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်တတ်သော၊ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း ဖြစ်သော လောကုတ္ထရာစွာန်တရားကို ပွဲးများအားထုတ်၏၊ ကာမတို့မှ ကင်းဆီတ်၍သာလျှင်။ပါ။ ကိုယ်၌ (ဆံပင်စသော) ရုပ်အပေါင်းကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်ရှုလျက် ဆင်းရဲသော အကျင့်ရှိသော၊ နှံနှေးသော အသိဉာဏ် ရှိသော ပွဲမစွာန်ကို ပြည့်စုံစေ၍ နေ၏။ ထိုအခိုက် အကြံ့အခိုက်မူးမှု ‘အနုသတိ’၊ ကောင်းစွာ အောက်မူးမှု ‘သမ္မာသတိ’၊ မဂ်၏ အဂိုဖြစ်သော၊ မဂ်၌ အကျင့်ဝင်သော၊ သစ္စာလေးပါးကို သို့ကြောင်း ဖြစ်သောအောက်မူးမှု ‘သတိသမ္မာမျှေးမျှေး’ သည် ရှိ၏။ ဤသဘောကို သတိပဋိနှစ်ဟု ခို့အပ်၏။ သတိမှုကြောင်းသော တရားတို့သည် သတိပဋိနှစ်နှင့် ယဉ်သော (သတိပဋိနာနသမ္မယုတ္ထ) တရားတို့ မည်ကုန်၏။

(၂) ဝေဒနာနှုပသာနာ

၃၇၆။ အဘယ်သို့လျင် ရဟန်းသည် ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’ တို့၌ ချမ်းသာစသော ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’ တို့ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက် နေသနည်း။

ဤသာသနတော်၏ ရဟန်းသည် အကြံ့အခိုက် မိစ္စာအယူတိုကို ပယ်ရန်၊ ပွဲမသုံး (သောတာပန်အဆင့်) သို့ ရောက်ရန် ဝင့်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်တတ်သော၊ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း ဖြစ်သော လောကုတ္ထရာစွာန် တရားကို ပွဲးများအားထုတ်၏၊ ကာမတို့မှ ကင်းဆီတ်၍သာလျှင်။ပါ။ ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’ တို့၌ ချမ်းသာစသော ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’တို့ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက် ဆင်းရဲသော အကျင့် ရှိသော၊ နှံနှေးသော အသိဉာဏ်ရှိသော ပွဲမစွာန်ကို ပြည့်စုံစေ၍ နေ၏။ ထိုအခိုက် အကြံ့အခိုက်မူးမှု ‘သတိ’၊ အထပ်ထပ်အောက်မူးမှု ‘အနုသတိ’၊ ကောင်းစွာ အောက်မူးမှု ‘သမ္မာသတိ’၊ မဂ်၏ အဂိုဖြစ်သော၊ မဂ်၌ အကျင့်ဝင်သော၊ သစ္စာလေးပါးကို သို့ကြောင်း ဖြစ်သော

အောက်မူးမှု 'သတိသမ္မာဏ္ဍာ' သည် ရှိ၏။ ဤ သဘောကို သတိပဋိနှင့် ဆိုအပ်၏။ သတိမှ ကြွင်းသော တရားတို့သည် သတိပဋိနှင့် ယဉ်သော (သတိပဋိနသမ္မာဏ္ဍာတွေ) တရားတို့ မည်ကုန်၏။

(၃) စိတ္တာနှုပသုနာ

၃၇၃။ အဘယ်သို့လျှင် ရဟန်းသည် စိတ်၌ (ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ရာဂစသော) စိတ်ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက် နေသနည်း။

ဤသာသနတော်၌ ရဟန်းသည် အကြောင်အခါ၌ မိစ္စာအယူတိုကို ပယ်ရန်၊ ပွဲမဘုံး (သောတာပန်အဆင့်) သို့ ရောက်ရန် ဝင့်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်တတ်သော၊ နိုဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း ဖြစ်သော လောကုတွေရာစွာနှင့်တရားကို ပွဲးများအားထုတ်၏။ ကာမတို့မှ ကင်းဆိတ်၌သာလျှင်။ပါ။ စိတ်၌ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ရာဂစသောစိတ်ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက် ဆင်းရဲသော အကျင့်ရှိသော၊ နှုန်းသောအသိဉာဏ်ရှိသော ပွဲမစွာန်ကို ပြည့်စုစွဲ၌ နေ၏။ ထိုအခါ၌ အကြောင်အောက်မူးမှု 'အနုသာတိ'၊ ကောင်းစွာ အောက်မူးမှု 'သမ္မာသတိ'၊ မဂ်၏ အဂ်ဖြစ်သော၊ မဂ်၌ အကံ့းဝင်သော၊ သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်းဖြစ်သော အောက်မူးမှု 'သတိသမ္မာဏ္ဍာ'သည် ရှိ၏။

(သတိပဋိနသမ္မာဏ္ဍာတွေ) တရားတို့ မည်ကုန်၏။

(၄) ဓမ္မာနှုပသုနာ

၃၇၄။ အဘယ်သို့လျှင် ရဟန်းသည် (ဖြစ်ပေါ်လာသော) တရားတို့၌ (ကာမစွဲနှစ်သော) တရားတို့ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက် နေသနည်း။

ဤသာသနတော်၌ ရဟန်းသည် အကြောင်အခါ၌ မိစ္စာအယူတိုကို ပယ်ရန်၊ ပွဲမဘုံး (သောတာပန် အဆင့်) သို့ ရောက်ရန် ဝင့်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်တတ်သော၊ နိုဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော လောကုတွေရာစွာနှင့်တရားကို ပွဲးများအားထုတ်၏။ ကာမတို့မှ ကင်းဆိတ်၌သာလျှင်။ပါ။ တရားတို့၌ ကာမစွဲနှစ်သော တရားတို့ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက် ဆင်းရဲသော အကျင့်ရှိသော၊ နှုန်းသော အသိဉာဏ်ရှိသော ပွဲမစွာန်ကို ပြည့်စုစွဲ၌ နေ၏။ ထိုအခါ၌ အကြောင်အောက်မူးမှု 'သတိ'၊ အထပ်ထပ် အောက်မူးမှု 'အနုသာတိ'၊ ကောင်းစွာ အောက်မူးမှု 'သမ္မာသတိ'၊ မဂ်၏ အဂ်ဖြစ်သော၊ မဂ်၌ အကံ့းဝင်သော၊ သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်းဖြစ်သော အောက်မူးမှု 'သတိသမ္မာဏ္ဍာ' သည် ရှိ၏။ ဤသာသောကို သတိပဋိနသမ္မာဏ္ဍာတွေ ဆိုအပ်၏။ သတိမှ ကြွင်းသောတရားတို့သည် သတိပဋိနသမ္မာဏ္ဍာတွေ ယဉ်သော (သတိပဋိနသမ္မာဏ္ဍာတွေ) တရားတို့ မည်ကုန်၏။

သတိပဋိဘဏ်

==== လောကုတ္ထရာကုသိုလ်စိတ်၌ အဘိဓမ္မဘဏ်နည်း =====

သတိပဋိဘဏ်အရကောက်

၃၃၉။ ထိုတရားတို့တွင် အဘယ်သည် သတိပဋိဘဏ် မည်သနည်း။

ဤသာသနဘတ်၌ ရဟန်းသည် အကြင်အခါ၌ မိစ္စာအယူတိုကို ပယ်ရန်၊ ပွဲမဘုံ (သောတာပန် အဆင့်) သို့ ရောက်ရန် ဝါးဆင်းရမှု ထွက်မြောက်တတ်သော၊ နိုဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော လောကုတ္ထရာစွာဘဏ် တရားကို ပွဲးများအားထုတ်၏၊ ကာမတို့မှ ကင်းဆိတ်၍သာလျှင်။ပါ။ တရားတို့၌ ကာမစွဲနှစ်စွဲသော တရားတို့ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက် ဆင်းရဲသော အကျင့်ရှိသော၊ နှုန္တးသော အသိဉာဏ်ရှိသော ပွဲမစွာဘဏ်ကို ပြည့်စုံစေ၍ နေ၏။ ထိုအခါ၌ အကြင်အောက်မေ့မှု ‘သတိ’၊ အထပ်ထပ် အောက်မေ့မှု ‘အနုသတိ’၊ ကောင်းစွာ အောက်မေ့မှု ‘သမ္မာသတိ’၊ မဂ်၏ အဂ်ဖြစ်သော၊ မဂ်၌ အကျိုးဝင်သော၊ သစ္စာလေးပါးကို သိပေြောင်းဖြစ်သော အောက်မေ့မှု ‘သတိသမ္မာန္တာ’ သည် ရှိ၏။ ဤသဘောကို သတိပဋိဘဏ်ဟု ဆိုအပ်၏။ သတိမှ ကြွင်းသော တရားတို့သည် သတိပဋိဘဏ်နှင့် ယူဉ်သော (သတိပဋိဘဏ် သမ္မာတ္ထာ) တရားတို့ မည်ကုန်၏။

သတိပဋိနှစ်ဘင်း

==== လောကုတ္ထရာကုသိုလ်စိတ်၌ အဘိဓမ္မဘဏ္ဍာနီယနည်း ===

ဝိပါက်သတိပဋိနှစ်လေးပါး

၃၈၀။ သတိပဋိနှစ်လေးပါးတို့ကား-

ဤသာသနတော်၌ ရဟန်းသည် ခန္ဓာကိုယ်၌ (ဆံပင်စသော) ရုပ်အပေါင်းကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက် နေ၏။ ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’တို့၌ ချမ်းသာစသော ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’ဟု အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက် နေ၏။ စိတ်၌ (ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ရာဂစသော) စိတ်ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက် နေ၏။ (ဖြစ်ပေါ်လာသော) တရားတို့၌ ကာမစွဲနှစ်စသော တရားတို့ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက် နေ၏။

(၁) ကာယာနှုပသာနာ

၃၈၁။ အဘယ်သို့လျှင် ရဟန်းသည် ခန္ဓာကိုယ်၌ (ဆံပင်စသော) ကိုယ်ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက် နေသနည်း။

ဤသာသနတော်၌ ရဟန်းသည် အကြောင်အခါ၌ မိစ္စာအယူတို့ကို ပယ်ရန် ပွဲမဘုံး (သောတာပန် အဆင့်) သို့ ရောက်ရန် ဝင့်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်တတ်သော နိုဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော လောကုတ္ထရာစွာနှင့် တရားကို ပွဲမစွားအားထုတ်၏။ ကာမတို့မှ ကင်းဆိတ်၍သာလျှင်။ပါ။ ဆင်းရဲသော အကျင့်ရှိသော၊ နှဲနေးသော အသိဉာဏ်ရှိသော ပွဲမစွာန်ကို ပြည့်စုံစေ၍နေ၏။ ထိုအခါ၌ တွေ့ထိမှု ‘ဖသ’ သည်ဖြစ်၏။ပါ။ မပုံးလွှင့်မှု ‘အဝိကြွာပ’ သည် ဖြစ်၏။ ဤတရားတို့သည် ကုသိုလ်တရားတို့ မည်ကုန်၏။ ထိုလောကုတ္ထရာကုသိုလ်စွာန်ကိုသာလျှင် ပြုခဲ့ ဆည်းပူးခဲ့၍ ကာမတို့မှ ကင်းဆိတ်၍သာလျှင်။ပါ။ ခန္ဓာကိုယ်၌ (ဆံပင်စသော) ရုပ်အပေါင်းကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက် ဆင်းရဲသော အကျင့်ရှိသော၊ နှဲနေးသော အသိဉာဏ်ရှိသော အတွေ့မှ ဆိတ်သော၊ အကျိုး ‘ဝိပါက်’ ဖြစ်သော ပွဲမစွာန်ကို ပြည့်စုံစေ၍ နေ၏။ ထိုအခါ၌ အကြောင် အောက်မွေ့မှု ‘သတိ’၊ အထပ်ထပ်အောက်မွေ့မှု ‘အနုသတိ’၊ ကောင်းစွာအောက်မွေ့မှု ‘သမ္မာသတိ’၊ မဂ်၏ အဂိုပြစ်သော၊ မဂ်၌ အကျိုးဝင်သော၊ သစ္ာ လေးပါးကို သိကြောင်းဖြစ်သော အောက်မွေ့မှု ‘သတိသမ္မာန္တာ’ သည် ရှိ၏။ ဤသဘောကို သတိပဋိနှစ် ဟု ဆိုအပ်၏။ သတိမှုကြွင်းသော တရားတို့သည် သတိပဋိနှစ်နှင့် ယူဉ်သော (သတိပဋိနှစ်သမ္မာတ္ထ) တရားတို့ မည်ကုန်၏။

(၂) ဝေဒနာနှုပသာနာ

၃၈၂။ အဘယ်သို့လျှင် ရဟန်းသည် ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’တို့၌ ချမ်းသာစသော ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’ တို့ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက် နေသနည်း။

ဤသာသနတော်၌ ရဟန်းသည် အကြောင်အခါ၌ မိစ္စာအယူတို့ကို ပယ်ရန် ပွဲမဘုံး (သောတာပန် အဆင့်) သို့ ရောက်ရန် ဝင့်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်တတ်သော နိုဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း ဖြစ်သော လောကုတ္ထရာစွာနှင့် တရားကို ပွဲမစွားအားထုတ်၏။ ကာမတို့မှ ကင်းဆိတ်၍သာလျှင်။ပါ။ ဆင်းရဲသော အကျင့်ရှိသော၊ နှဲနေးသော အသိဉာဏ်ရှိသော ပွဲမစွာန်ကို ပြည့်စုံစေ၍ နေ၏။ ထိုအခါ၌ တွေ့ထိမှု ‘ဖသ’သည် ဖြစ်၏။ပါ။ မပုံးလွှင့်မှု ‘အဝိကြွာပ’ သည် ဖြစ်၏။ ဤတရားတို့သည် ကုသိုလ်တို့ မည်ကုန်၏။ ထိုလောကုတ္ထရာကုသိုလ်စွာန်ကို သာလျှင် ပြုခဲ့ ဆည်းပူးခဲ့၍ ကာမတို့မှ ကင်းဆိတ်၍သာလျှင်။ပါ။ ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’ တို့၌ ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’တို့ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်ရှုလျက် ဆင်းရဲသောအကျင့်ရှိသော၊ နှဲနေးသော အသိဉာဏ်ရှိသော၊ အတွေ့မှ ဆိတ်သော၊ အကျိုး ‘ဝိပါက်’ ဖြစ်သောပွဲမစွာန်ကို ပြည့်စုံစေ၍

နေ၏။ ထိုအခါ၌ အကြံ အောက်မူးမှု ‘သတိ’၊ အထပ်ထပ် အောက်မူးမှု ‘အနုသုတိ’၊ ကောင်းစွာ အောက်မူးမှု ‘သမ္မာသတိ’၊ မဂ်၏ အဂီးဖြစ်သော၊ မဂ်၌ အကျိုးဝင်သော၊ သစ္ာလေးပါးကို သိကြောင်း ဖြစ်သော အောက်မူးမှု ‘သတိသမ္မာဏ့်’ သည် ရှိ၏။ ဤသဘောကို သတိပဋိနှင့် ဆိုအပ်၏။ သတိမှ ကြွင်းသော တရားတို့သည် သတိပဋိနာန် ယူဉ်သော (သတိပဋိနာနာမွဲယုတေ) တရားတို့ မည်ကုန်၏။

(၃) မိန္ဒာနုပသုနာ

၃၈။ အဘယ်သို့လျင် ရဟန်းသည် စိတ်၌ (ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ရာဂစသော) စိတ်ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက် နေသနည်း။

ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် အကြံအခါ၌ မိန္ဒာအယူတို့ကို ပယ်ရန်၊ ပွဲမဘုံ (သောတာပန် အဆင့်) သို့ ရောက်ရန် ဝင့်ဆင်းရမှ ထွက်မြောက်တတ်သော၊ နိုဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော လောကုတော့ရာစွာန် တရားကို ပြီးများအားထုတ်၏။ ကာမတို့မှ ကင်းဆိတ်၍သာလျှင်။ပါ။ ဆင်းရဲသော အကျင့်ရှိသော၊ နှံနေးသော အသိဉာဏ် ရှိသော ပွဲမစွာန်ကို ပြည့်စုံစေရဲ့ နေ၏။ ထိုအခါ၌ တွေ့ထို့ ‘ဖသာ’ သည် ဖြစ်၏။ပါ။ မပုံးလွှင့်မှု ‘အဝိက္ခာပ’ သည် ဖြစ်၏။ ဤတရားတို့သည် ကုသိုလ်တို့ မည်ကုန်၏။ ထိုလောကုတော့ရာကုသိုလ်စွာန်ကိုသာလျှင် ပြုခဲ့ ဆည်းပူးခဲ့ရဲ့ ကာမတို့မှ ကင်းဆိတ်၍ သာလျှင်။ပါ။ စိတ်၌ စိတ်ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက် ဆင်းရဲသော အကျင့်ရှိသော၊ နှံနေးသော အသိဉာဏ် ရှိသော ပွဲမစွာန်ကို ပြည့်စုံစေရဲ့ နေ၏။ ထိုအခါ၌ တွေ့ထို့ ‘ဖသာ’သည် ဖြစ်၏။ပါ။ မပုံးလွှင့်မှု ‘အဝိက္ခာပ’ သည် ဖြစ်၏။ ဤတရားတို့သည် ကုသိုလ်တို့ မည်ကုန်၏။ ထိုလောကုတော့ရာ ကုသိုလ်စွာန်ကို သာလျှင် ပြုခဲ့ ဆည်းပူးခဲ့ရဲ့ ကာမတို့မှ ကင်းဆိတ်၍သာလျှင်။ပါ။

(၄) ဓမ္မာနုပသုနာ

၃၉၄။ အဘယ်သို့လျင် ရဟန်းသည် တရားတို့၌ ကာမစွဲနွဲစသော တရားတို့ကို အဖန်ဖန်အထပ်ထပ် ရှုလျက် နေသနည်း။

ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် အကြံအခါ၌ မိန္ဒာအယူတို့ကို ပယ်ရန် ပွဲမဘုံ (သောတာပန် အဆင့်) သို့ ရောက်ရန် ဝင့်ဆင်းရမှ ထွက်မြောက်တတ်သော၊ နိုဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော လောကုတော့ရာစွာန် တရားကို ပြီးများအားထုတ်၏။ ကာမတို့မှ ကင်းဆိတ်၍သာလျှင်။ပါ။ ဆင်းရဲသော အကျင့်ရှိသော၊ နှံနေးသော အသိဉာဏ် ရှိသော ပွဲမစွာန်ကို ပြည့်စုံစေရဲ့ နေ၏။ ထိုအခါ၌ တွေ့ထို့ ‘ဖသာ’သည် ဖြစ်၏။ပါ။ မပုံးလွှင့်မှု ‘အဝိက္ခာပ’ သည် ဖြစ်၏။ ဤတရားတို့သည် ကုသိုလ်တို့ မည်ကုန်၏။ ထိုလောကုတော့ရာ ကုသိုလ်စွာန်ကို သာလျှင် ပြုခဲ့ ဆည်းပူးခဲ့ရဲ့ ကာမတို့မှ ကင်းဆိတ်၍သာလျှင်။ပါ။

တရားတို့၌ သဘောတရားတို့ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက် ဆင်းရဲသော အကျင့်ရှိသော၊ နှံနေးသော အသိဉာဏ်ရှိသော၊ အတ္ထာမှ ဆိတ်သော၊ အကျိုး ‘ပိပါက်’ ဖြစ်သော ပွဲမစွာန်ကို ပြည့်စုံစေရဲ့ နေ၏။ ထိုအခါ၌ အကြံအခါ၌ အကြံအောက်မူးမှု ‘သတိ’၊ အထပ်ထပ် အောက်မူးမှု ‘အနုသုတိ’၊ ကောင်းစွာ အောက်မူးမှု ‘သမ္မာသတိ’၊ မဂ်၏ အဂီးဖြစ်သော၊ မဂ်၌ အကျိုးဝင်သော၊ သစ္ာလေးပါးကို သိကြောင်း ဖြစ်သော အောက်မူးမှု ‘သတိသမ္မာဏ့်’ သည် ရှိ၏။ ဤသဘောကို သတိပဋိနှင့် ဆိုအပ်၏။ သတိမှ ကြွင်းသော တရားတို့သည် သတိပဋိနာန် ယူဉ်သော (သတိပဋိနာနာမွဲယုတေ) တရားတို့ မည်ကုန်၏။

သတိပဋိရာနိဘင်္ဂ

==== လောကုတ္ထရာကုသိုလ်စိတ်၌ အဘိဓမ္မဘဏ္ဍာနီယနည်း =====

သတိပဋိရာန်အရကောက်

၃၈၅။ ထိုတရားတို့တွင် အဘယ်သည် သတိပဋိရာန် မည်သနည်း။

ကြုံသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် အကြောင်အခါ၌ မိစ္စာအယူတိုကို ပယ်ရန်၊ ပငှမဘုံ (သောတာပန် အဆင့်) သို့ ရောက်ရန် ဝင်ဆင်းရမှ ထွက်မြောက်တတ်သော၊ နိုဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော လောကုတ္ထရာစွာန် တရားကို ပါးများအားထုတ်၏၊ ကာမတို့မှ ကင်းဆိတ်၍သာလျှင်။ပါ။ ဆင်းရဲသော အကျင့်ရှိသော၊ နှံနှေးသော အသိဉာဏ် ရှိသော ပငှမစွာန်ကို ပြည့်စုံစေရဲ နေ၏။ ထိုအခါ၌ တွေ့ထိမှု ‘ဖသ’ သည် ဖြစ်၏။ပါ။ မပုံးလွှင့်မှု ‘အပိုက္ခာပ’ သည် ဖြစ်၏။ ကြုံတရားတို့သည် ကုသိုလ်တို့ မည်ကုန်၏။ ထိုလောကုတ္ထရာကုသိုလ်စွာန်ကိုသာလျှင် ပြုခဲ့ ဆည်းပူးခဲ့၍ ကာမတို့မှ ကင်းဆိတ်၍ သာလျှင်။ပါ။ ဆင်းရဲသော အကျင့်ရှိသော၊ နှံနှေးသော အသိဉာဏ်ရှိသော၊ အတွေ့မှ ဆိတ်သော၊ အကျိုး ‘ဝိပါက်’ ဖြစ်သော ပငှမစွာန်ကို ပြည့်စုံစေရဲ နေ၏။ ထိုအခါ၌ အကြောင် အောက်မေ့မှု ‘သတိ’၊ အထပ်ထပ် အောက်မေ့မှု ‘အနုသာတိ’၊ ကောင်းစွာ အောက်မေ့မှု ‘သမ္မာသတိ’၊ မဂ်၏ အဂ်ဖြစ်သော၊ မဂ်၌ အကျိုးဝင်သော၊ သစ္စာလေးပါးကို သိကြောင်းဖြစ်သော အောက်မေ့မှု ‘သတိသမ္မာနဲ့သည်’ ရှိ၏။ ကြုံသဘောကို သတိပဋိရာန်ဟု ဆိုအပ်၏။ သတိမှ ကြွင်းသော တရားတို့သည် သတိပဋိရာန်နှင့် ယှဉ်သော (သတိပဋိရာန် သမ္မာတ္ထ) တရားတို့ မည်ကုန်၏။

အဘိဓမ္မဘဏ္ဍာနီယနည်းပြီးပြီ။

သတိပဋိနှစ်ဘင်္ဂ^၁
--- ၃ - ပညာပုဂ္ဂကနည်း ---

(အမေးအဖြေပြု၍ ဟောကြားသောနည်း)

သတိပဋိနှစ်လေးပါး

၃၈၆။ သတိပဏီနှစ်လေးပါးတို့ကား-

(က) ကြုသာသနဘဏ်၌ ရဟန်းသည် ကိုလေသာကို ပြင်းစွာပူးပန်စေတတ်သော လုံလ, ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် သိသော ပညာ, အောက်မေ့မှု သတိရှိလျက် (ခန္ဓာကိုယ်တည်းဟူသော) လောက၌ တပ်မက်မှု ‘အဘို့မျှ’၊ နှလုံးမသာယာမှု ‘ဒေါမနသု’ကို ပထိဖောက်၍ ကိုယ်ခန္ဓာ၌ (ဆံပင်စသော) ရုပ်အပိုင်းကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက် နေ၏။

(ဂ) ကိုလေသာကို ပြင်းစွာပူးပန်စေတတ်သော လုံလ, ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့်သိသော ပညာ, အောက်မေ့မှု ‘သတိ’ရှိလျက် (ခန္ဓာကိုယ်တည်းဟူသော) လောက၌ တပ်မက်မှု ‘အဘို့မျှ’၊ နှလုံးမသာယာမှု ‘ဒေါမနသု’ကို ပထိဖောက်၍ ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’တို့၌ ချမ်းသာစသော ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’တို့ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက် နေ၏။

(ဃ) ကိုလေသာကို ပြင်းစွာပူးပန်စေတတ်သော လုံလ, ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့်သိသော ပညာ, အောက်မေ့မှု ‘သတိ’ရှိလျက် (ခန္ဓာကိုယ်တည်းဟူသော) လောက၌ တပ်မက်မှု ‘အဘို့မျှ’၊ နှလုံးမသာယာမှု ‘ဒေါမနသု’ကို ပထိဖောက်၍ စိတ်၌ (ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ရာဂစသော) စိတ်ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက် နေ၏။

(င) ကိုလေသာကို ပြင်းစွာပူးပန်စေတတ်သော လုံလ, ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့်သိသော ပညာ, အောက်မေ့မှု ‘သတိ’ရှိလျက် (ခန္ဓာကိုယ်တည်းဟူသော) လောက၌ တပ်မက်မှု ‘အဘို့မျှ’၊ နှလုံးမသာယာမှု ‘ဒေါမနသု’ကို ပထိဖောက်၍ တရားတို့၌ (ကာမစွမ်းစသော) တရားတို့ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလျက် နေ၏။

သတိပွဲနှစ်ဘင်း
--- ၃ - ပညာပုဂ္ဂကနည်း ---

သတိပွဲနှစ်လေးပါးတို့ကို တိက် ဒုက်တို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ အမေးပူစွာနည်းသက်သက်ကိုပြခြင်း

တိက် (၂၂)ပါးတို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ အမေးပူစွာကို ပြခြင်း

(၁) ကုသလတိက် အမေးပူစွာ

၃၈၇။ သတိပွဲနှစ်လေးပါးတို့တွင်-

ကုသိုလ်တရားတို့သည် အဘယ်မျှ ရှိကုန်သနည်း။ အကုသိုလ်တရားတို့သည် အဘယ်မျှရှိကုန်သနည်း။ အပျောကတတရားတို့သည် အဘယ်မျှ ရှိကုန်သနည်း။ပါ။

မှတ်ချက်။။ ဝေဒနာတိက်မှစ၍ သနီဒသနတိက်အထိ ၂၁-တိက်နှင့် ဟေတုဒုက်မှ သူတူရဒုက် အထိ ၉၉-ဒုက်တို့ကို ပေယျာလဖော်၍ ဟောပါ။

ဒုက် (၁၀၀) တို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ အမေးပူစွာကိုပြခြင်း

(၁၀၀) သရဏဒုက် အမေးပူစွာ

ကိုလေသာနှင့် တကွ္ခြားသော တရားတို့သည် အဘယ်မျှ ရှိကုန်သနည်း။ ကိုလေသာနှင့် တကွ္ခြားသော တရားတို့သည် အဘယ်မျှ ရှိကုန်သနည်း။

သတိပဋိနှစ်ဘင်း

--- ၃ - ပညာပုဂ္ဂကနည်း ---

သတိပဋိနှစ်လေးပါးတို့ကို တိက်, ဒုက်တို့ဖြင့် ဝေဖန်ရှု အဖြော်သွေ့နာကိုပြခြင်း

တိက် (၂)ပါးတို့ဖြင့် ဝေဖန်ရှုအဖြော်သွေ့နာကို ပြခြင်း

(၁) ကုသလတိက်အဖြော် ၃၈၈။ (သတိပဏီနှစ် လေးပါးတို့သည်) ရဲခါ ကုသိုလ် ဖြစ်ကုန်၏၊ ရဲခါ အဗျာကတ ဖြစ်ကုန်၏။

(၂) ဝေဒနာတိက်အဖြော် ရဲခါ သူခဝေဒနာနှင့် ယူဉ်ကုန်၏၊ ရဲခါ ဥပေါ်ဘဝေဒနာနှင့် ယူဉ်ကုန်၏။

(၃) ဝိပါကတိက်အဖြော် ရဲခါ အချင်းချင်းထူးကုန်သော (ကုသိုလ်အကုသိုလ်တို့၏) အကျိုး 'ဝိပါက' ဖြစ်ကုန်၏။ ရဲခါ အကျိုး ကိုဖြစ်စေတတ်သော သဘောတရား ဖြစ်ကုန်၏။

(၄) ဥပါဒ္ဓတိက်အဖြော် တက္ကာဒီဒ္ဓတိသည် ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့်လည်း မယူအပ်၊ ဥပါဒ္ဓန်၏ အာရုံလည်း မဖြစ်ကုန်။

(၅) သံကိုလိုင်တိက်အဖြော် ကိုလေသာတို့သည် ပူပန်စေအပ်သည်လည်း မဟုတ်၊ ကိုလေသာ၏ အာရုံလည်း မဖြစ်ကုန်။

(၆) ဝိတ္ထာတိက်အဖြော် ရဲခါ ဝိတက်နှင့်လည်း တက္ကာ၊ ဝိစာရနှင့်လည်း တက္ကာ ဖြစ်ကုန်၏။ ရဲခါ ဝိတက်ကား မရှိ၊ ဝိစာရမှုသာ ရှိကုန်၏။ ရဲခါဝိတက်လည်း မရှိ၊ ဝိစာရလည်း မရှိကုန်။

(၇) ဝိတိတိက်အဖြော် ရဲခါ ဝိတိနှင့်တက္ကာ ဖြစ်ကုန်၏။ ရဲခါ သူခဝေဒနာနှင့်တက္ကာ ဖြစ်ကုန်၏။ ရဲခါ ဥပေါ်ဘဝေဒနာနှင့် တက္ကာဖြစ်ကုန်၏။

(၈) ဒဿနတိက်အဖြော် သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သည်လည်း မဟုတ်၊ အထက်မဂ်သုံးခု သည် ပယ်အပ်သည်လည်း မဟုတ်ကုန်။

(၉) ဒဿနဟောတုတိက်အဖြော် သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသည်လည်း မဟုတ်၊ အထက်မဂ်သုံးခုသည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသည်လည်း မဟုတ်ကုန်။

(၁၀) အာစယဂါမိတိက်အဖြော် ရဲခါ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း ဖြစ်ကုန်၏။ ရဲခါ စုတိပဋိသွေ့သို့ ရောက်ကြောင်းလည်း မဟုတ်၊ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းလည်း မဟုတ်ကုန်။

(၁၁) သေက္ခတိက်အဖြော် ရဲခါ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်ကုန်၏။ ရဲခါ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာ ဖြစ်ကုန်၏။

(၁၂) ပရိတ္ထတိက်အဖြော် နှိုင်းယူဉ်ခြင်းကို ပြုတတ်သော ကိုလေသာ၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်ကုန်၏။

(၁၃) ပရိတ္ထရမ္မဏေတိက်အဖြော် အပွဲမာက (လောကုတ္ထရာ) တရားကို အာရုံပြုကုန်၏။

(၁၄) ဟိနတိက်အဖြော် (အယုတ်, အလတ်, အမြတ်တို့တွင်) အမြတ်ဖြစ်ကုန်၏။

(၁၅) မိဇ္ဇာတိက်အဖြော် ရဲခါ မဖောက်ပြန်သော သဘောရှိရှု မိမိ၏ အခြားမွှေ့၌ အကျိုးပေးမြှုကုန်၏။ ရဲခါ နှုတ်ပါးသောအခြင်းအရာအားဖြင့် အကျိုးပေး မမြှုကုန်။

သတိပဋိနှစ်ဘင်း

--- ၃ - ပညာပုဂ္ဂကနည်း ---

ထိုက် (၂၂)ပါးတို့ဖြင့် ဝေဖန်၍အဖြစ်သဇ္ဇာကို ပြခြင်း

(၁၆) မဂ္ဂါရမ္မကတိုက်အဖြေ။ မဂ္ဂကို အာရုံမပြုမှု၍ ရဲ့ခါ မဂ္ဂဟု ဆိုအပ်သော အကြောင်း (ဟိတ်) ရှိကုန်၏။ ရဲ့ခါမဂ္ဂဟု ဆိုအပ် သောအဓိပတိပစ္စည်း ရှိကုန်၏။ ရဲ့ခါ မဂ္ဂဟု ဆိုအပ်သော အကြောင်း ရှိကုန်၏ ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ မဂ္ဂဟုဆိုအပ်သော အဓိပတိပစ္စည်း ရှိကုန်၏ ဟူ၍လည်းကောင်း မဆို အပ်ကုန်။

(၁၇) ဥပဒ္ဒတိုက်အဖြေ။ ရဲ့ခါ ခက္ခသုံးပါးသို့ ရောက်ဆဲဖြစ်ကုန်၏။ ရဲ့ခါ ခက္ခသုံးပါးသို့ ရောက်ပြီး ရောက်ဆဲ မဟုတ်ကုန်။ ရဲ့ခါဖြစ်လတ္ထံဖြစ်ကုန်၏။

(၁၈) အတိတတိုက်အဖြေ။ ရဲ့ခါ ဖြစ်ပြီး ‘အတိတ်’ ဖြစ်ကုန်၏။ ရဲ့ခါ မရောက်သေး (ဖြစ်လတ္ထံ) ‘အနာဂတ်’ ဖြစ်ကုန်၏။ ရဲ့ခါဖြစ်ဆဲ ‘ပစ္စပွဲ’ ဖြစ်ကုန်၏။

(၁၉) အတိတာရမ္မကတိုက်အဖြေ (တိုက်မှတ်)။ ဖြစ်ပြီး ‘အတိတ်’ကို အာရုံပြုကုန်၏ ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ မရောက်သေး (ဖြစ်လတ္ထံ) ‘အနာဂတ်’ကို အာရုံပြုကုန်၏ ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ဖြစ်ဆဲ ‘ပစ္စပွဲ’ ကို အာရုံပြုကုန်၏ဟူ၍လည်းကောင်း မဆိုအပ်ကုန်။

(၂၀) အဣ္ဗ္ဗာတိုက်အဖြေ။ ရဲ့ခါ အတွင်း ‘အဣ္ဗ္ဗာ’သန္တာန်းမြှု ဖြစ်ကုန်၏။ ရဲ့ခါ အပဲ‘ဗဟိုဒ္ဓ’သန္တာန်းမြှု ဖြစ်ကုန်၏။ ရဲ့ခါ အတွင်း အပဲ‘အဣ္ဗ္ဗာဗဟိုဒ္ဓ’သန္တာန်းမြှု ဖြစ်ကုန်၏။

(၂၁) အဣ္ဗ္ဗာရမ္မကတိုက်အဖြေ။ အပဲ ‘ဗဟိုဒ္ဓ’သန္တာန်းကို အာရုံပြုကုန်၏။

(၂၂) အနိဒသာနတိုက်အဖြေ။ မြင်အပ်သော သဘောလည်း မရှိ၍ ထိပါးတတ်သော သဘောလည်း မရှိကုန်။

သတိပွဲနှစ်ဘင်း
--- ၃ - ပညာပုဂ္ဂကနည်း ---

ဒုက် (၁၀၀) တို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ အဖြော်သွေနာကို ပြခြင်း
ဟေတုဂါစ္စကအဖြေ

(၁) ဟေတုဒုက်

၃၈၉။ (သတိပွဲနှစ်လေးပါးတို့သည်) ဟိတ် မမည်ကုန်။

(၂) သဟေတုကဒုက်

(သတိပွဲနှစ်လေးပါးတို့သည်) ဟိတ် ရှိကုန်၏။

(၃) ဟေတုသမ္မယုတ္တဒုက်

(သတိပွဲနှစ်လေးပါးတို့သည်) ဟိတ်နှင့် ယှဉ်ကုန်၏။

(၄) ဟေတုသဟေတုကဒုက်

(သတိပွဲနှစ်လေးပါးတို့သည်) ဟိတ်လည်း မည်၊ ဟိတ်လည်း ရှိကုန်၏ ဟု မဆိုအပ်ကုန်။ ဟိတ်သာ ရှိ၍ ဟိတ် မမည်ကုန်။

(၅) ဟေတုဟေတုသမ္မယုတ္တဒုက်

(သတိပွဲနှစ်လေးပါးတို့သည်) ဟိတ်လည်းမည်၊ ဟိတ်နှင့်လည်း ယှဉ်ကုန်၏ဟု မဆိုအပ်ကုန်။ ဟိတ်နှင့် သာယှဉ်၍ ဟိတ် မမည်ကုန်။

(၆) နဟေတုသဟေတုကဒုက်

(သတိပွဲနှစ်လေးပါးတို့သည်) ဟိတ် မမည်မူ၍ ဟိတ်သာ ရှိကုန်၏။

ဇူဇီရဒုက် အဖြေ

(၇) သပွဲစုဒုက်

(သတိပွဲနှစ် လေးပါးတို့သည်) ကံ စိတ် ဥတု အာဟာရ ဟူသော အကြောင်းနှင့်တက္က ဖြစ်ကုန်၏။

(၈) သခံတဒုက်

(သတိပွဲနှစ် လေးပါးတို့သည်) ကံ စိတ် ဥတု အာဟာရ ဟူသော အကြောင်းတရား တို့သည် ပြုပြင်အပ် ကုန်၏။

သတိပွဲနှစ်ဘင်း
--- ၃ - ပညာပုဂ္ဂကနည်း ---

ဒုက္ခ (၁၀၀) တို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ အဖြော်သွေးနာကို ပြခြင်း
စူးစွမ်းရအုက် အဖြော်

(၉၉) သနီဒသာနဒုက္ခ

(သတိပွဲနှစ် လေးပါးတို့သည်) မြင်အပ်သော သဘော မရှိကုန်။

(၁၀၀) သပွဲနှစ်ယုံဒုက္ခ

(သတိပွဲနှစ် လေးပါးတို့သည်) ထိပါးတတ်သော သဘော မရှိကုန်။

(၁၀၁) ရှုပိဒုက္ခ

(သတိပွဲနှစ် လေးပါးတို့သည်) နာမ်တရား ဖြစ်ကုန်၏။

(၁၀၂) လောက်ယာဒုက္ခ

(သတိပွဲနှစ် လေးပါးတို့သည်) လောကမှ လွတ်မြောက် တတ်ကုန်၏။

(၁၀၃) ကေနစိဝိညျဉ်ဒုက္ခ

(သတိပွဲနှစ် လေးပါးတို့သည်) တစ်စုံတစ်ခုသော စိတ်သည် သိအပ်သော သဘောရှိကုန်၏။
တစ်စုံတစ်ခုသော စိတ်သည် မသိအပ်သော သဘော ရှိကုန်၏။

အာသဝရောစွက အဖြော်

(၁၀၄) အာသဝဒုက္ခ

(သတိပွဲနှစ် လေးပါးတို့သည်) အာသဝ မမည်ကုန်။

(၁၀၅) သာသဝဒုက္ခ

(သတိပွဲနှစ် လေးပါးတို့သည်) အာသဝ၏ အာရုံး မဖြစ်ကုန်။

(၁၀၆) အာသဝသမွယုတ္တဒုက္ခ

(သတိပွဲနှစ် လေးပါးတို့သည်) အာသဝနှင့် မယူဉ်ကုန်။

သတိပွဲနှစ်ဘင်း
--- ၃ - ပညာပုဂ္ဂကနည်း ---

ဒုက် (၁၀၀) တို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ အဖြော်သွေနာကို ပြခြင်း
အသဝရေးစွဲက အဖြေ

(၁၇) အသဝသာသဝဒုက် (ဒုက်မူတ်)

(သတိပွဲနှစ်လေးပါးတို့ကို) အသဝလည်းမည်၊ အသဝ၏ အချိလည်း ဖြစ်ကုန်၏ ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ အသဝ၏ အချိသာဖြစ်၍ အသဝမမည် ကုန်ဟူ၍ လည်းကောင်း မဆိုအပ်ကုန်။

(၁၈) အသဝအသဝသမွယုတ္တဒုက်

(သတိပွဲနှစ် လေးပါးတို့ကို) အသဝလည်းမည်၊ အသဝနှင့်လည်း ယှဉ်ကုန်၏ ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ အသဝနှင့်သာ ယှဉ်၍ အသဝ မမည်ကုန် ဟူ၍ လည်းကောင်း မဆိုအပ်ကုန်။

(၁၉) အသဝဝိပွယုတ္တသာသဝဒုက်

(သတိပွဲနှစ် လေးပါးတို့သည်) အသဝနှင့် မယှဉ်မူ၍ အသဝ၏ အချိလည်း မဖြစ်ကုန်။

သံယောဇ်ရေးစွဲက အဖြေ

(၂၀-၂၅) သံယောဇ်ဒုက်

(သတိပွဲနှစ် လေးပါးတို့သည်) သံယောဇ် မမည်ကုန်။။

ဂန္ဓာရေးစွဲကအဖြေ

(၂၆-၃၀) ဂန္ဓာရေးစွဲက

(သတိပွဲနှစ် လေးပါးတို့သည်) ဂန္ဓာရေး မမည်ကုန်။။

ဉာဏ်ရေးစွဲကအဖြေ

(၃၂-၃၅) ဉာဏ်ရေးစွဲက

(သတိပွဲနှစ် လေးပါးတို့သည်) ဉာဏ်ရေး မမည်ကုန်။။

သတိပဋိနှစ်ဘင်း
--- ၃ - ပညာပုဂ္ဂကနည်း ---

ဒုက္ခ (၁၀၀) တို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ အဖြော်သွေနာကို ပြခြင်း
ယောဂရိစွဲကအဖြေ

(၃၈-၄၃) ယောဂဇုက်
(သတိပဋိနှစ် လေးပါးတို့သည်) ယောဂ မမည်ကုန်။

နိုဝင်ရဏရေးစွဲကအဖြေ

(၄၄-၄၉) နိုဝင်ရဏုက်
(သတိပဋိနှစ် လေးပါးတို့သည်) နိုဝင်ရဏ မမည်ကုန်။

ပရာမာသရေးစွဲက အဖြေ

(၅၀-၅၄) ပရာမာသုက်
(သတိပဋိနှစ် လေးပါးတို့သည်) ပရာမာသ မမည်ကုန်။
မှတ်ချက်။။ သံယောဇ္ဈရေးစွဲကမှုစရုံး ပရာမာသရေးစွဲကအထိ ပေယဉ်လများကို အာသဝရေးစွဲက
ကဲ့သို့ ဖော်၍ ဟောရမည်။

မဟန်ရုံုက် အဖြေ

(၅၅) သာရမ္မဏုက်
(သတိပဋိနှစ် လေးပါးတို့သည်) အာရုံပြုခြင်း ရှိကုန်၏။

(၅၆) စိတ္တုက်
(သတိပဋိနှစ် လေးပါးတို့သည်) စိတ် မမည်ကုန်။

(၅၇) စေတသိကုက်
(သတိပဋိနှစ် လေးပါးတို့သည်) စေတသိက် မည်ကုန်၏။

သတိပဋိနှစ်ဘင်း
--- ၃ - ပညာပုဂ္ဂကနည်း ---

ဒုက် (၁၀၀) တို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ အဖြော်သွေးကို ပြခြင်း
မဟန်ရှုံးကို အဖြေ

- (၅၈) စိတ္တသမ္မယုတ္တဒုက်
(သတိပဋိနှစ်လေးပါးတို့သည်) စိတ်နှင့်ယူဉ်ကုန်၏။
- (၅၉) စိတ္တသံသင့်ဒုက်
(သတိပဏီနှစ် လေးပါးတို့သည်) စိတ်နှင့် နှီးနှောကုန်၏။
- (၆၀) စိတ္တသမ္မာနဒုက်
(သတိပဏီနှစ် လေးပါးတို့သည်) စိတ်ကြောင့် ဖြစ်ကုန်၏။
- (၆၁) စိတ္တသဟဘူဒုက်
(သတိပဏီနှစ် လေးပါးတို့သည်) စိတ်နှင့်တက္က ဖြစ်ကုန်၏။
- (၆၂) စိတ္တနှပရိဝတ္ထိဒုက်
(သတိပဏီနှစ် လေးပါးတို့သည်) စိတ်သို့ အစဉ်လိုက်၍ ဖြစ်ကုန်၏။
- (၆၃) စိတ္တသံသင့်သမ္မာနဒုက်
(သတိပဏီနှစ် လေးပါးတို့သည်) စိတ်နှင့်လည်း နှီးနှော၊ စိတ်ကြောင့်လည်း ဖြစ်ကုန်၏။
- (၆၄) စိတ္တသံသင့်သမ္မာနသဟဘူဒုက်
(သတိပဏီနှစ် လေးပါးတို့သည်) စိတ်နှင့်လည်း နှီးနှော၊ စိတ်ကြောင့်လည်း ဖြစ်၊ စိတ်နှင့်လည်း တက္က ဖြစ်ကုန်၏။
- (၆၅) စိတ္တသံသင့်သမ္မာနနှပရိဝတ္ထိဒုက်
(သတိပဏီနှစ် လေးပါးတို့သည်) စိတ်နှင့်လည်း နှီးနှော၊ စိတ်ကြောင့်လည်း ဖြစ်၊ စိတ်သို့လည်း အစဉ်လိုက်၍ ဖြစ်ကုန်၏။
- (၆၆) အရွှေတိုက္ခိဒုက်
(သတိပဏီနှစ် လေးပါးတို့သည်) အပ ‘ဗဟိုဒ္ဓ’ ၌ ဖြစ်ကုန်၏။
- (၆၇) ဥပါဒီဒုက်
(သတိပဏီနှစ် လေးပါးတို့သည်) မဟာဘုတ်လေးပါးကို မြှို့၍ မဖြစ်ကုန်။

သတိပဋိနှစ်ဘင်း
--- ၃ - ပညာပုဂ္ဂကန္တီး ---

ဒုက် (၁၀၀) တို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ အဖြော်သွေ့နာကို ပြခြင်း
မဟန်ရှုက် အဖြေ

(၆၈) ဥပါဒီနှစ်ဘင်း

(သတိပဋိနှစ် လေးပါးတို့သည်) တက္ကာဒီဒိုတို့သည် ကပ်အပ်သော ကံသည် အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့်
မယူအပ်ကုန်။

ဥပါဒီနေ့စွဲက အဖြေ

(၆၉-၇၄) ဥပါဒီနှစ်ဘင်း

(သတိပဏ္ဍာန် လေးပါးတို့သည်) ဥပါဒီန် မမည်ကုန်။ပါ။

ကိုလေသရေ့စွဲက အဖြေ

(၇၅-၈၂) ကိုလေသအုပ်

(သတိပဏ္ဍာန် လေးပါးတို့သည်) ကိုလေသာ မမည်ကုန်။ပါ။

မှတ်ချက်။။ ဥပါဒီနေ့စွဲကနှင့် ကိုလေသရေ့စွဲက၌ ပေယျာလတို့ကို အာသဝရေ့စွဲကကဲ့သို့
ဖော်၍ ဟောပါလေ။

ဝိုင်းအုပ် ဝိသွေ့နာ

(၈၃) ဒသနနပဟာတဗုဒ္ဓဘုရား

(သတိပဏ္ဍာန် လေးပါးတို့သည်) သောတာပတ္တိမဂ်ဖြင့် ပယ်အပ်သော တရားတို့ မဟုတ်ကုန်။

(၈၄) ဘာဝနာယပဟာတဗုဒ္ဓဘုရား

(သတိပဏ္ဍာန် လေးပါးတို့သည်) အထက်မဂ်သုံးခုဖြင့် ပယ်အပ်သော တရားတို့ မဟုတ်ကုန်။

(၈၅) ဒသနနပဟာတဗုဒ္ဓဟောတုကုဒ္ဓဘုရား

(သတိပဏ္ဍာန် လေးပါးတို့သည်) သောတာပတ္တိမဂ်ဖြင့် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသော တရားတို့
မဟုတ်ကုန်။

သတိပဋိနှစ်ဘင်း
--- ၃ - ပညာပုဂ္ဂကနည်း ---

ဒုက် (၁၀၀) တို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ အဖြော်သဇ္ဇနာကို ပြခြင်း

ပိဋ္ဌဒုက် အဖြေ ပိသဇ္ဇနာ

(၈၆) ဘာဝနာယပဟာတဗ္ဗဟာတဗ္ဗဟာတဗ္ဗကုဒ်

(သတိပဋိနှစ် လေးပါးတို့သည်) အထက်မင်သုံးခုဖြင့် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသော တရားတို့ မဟုတ်ကုန်။

(၈၇) သဝိတက္ကဒုက်

(သတိပဋိနှစ် လေးပါးတို့သည်) ရုခါ ပိတက်နှင့် တကွ ဖြစ်ကုန်၏။ ရုခါ ပိတက်နှင့် တကွ မဖြစ်ကုန်။

(၈၈) သဝိစာရွှုက်

(သတိပဋိနှစ် လေးပါးတို့သည်) ရုခါ ပိစာရနှင့် တကွ ဖြစ်ကုန်၏။ ရုခါ ပိစာရနှင့် တကွ မဖြစ်ကုန်။

(၈၉) သပိုတိကုဒ်

(သတိပဋိနှစ် လေးပါးတို့သည်) ရုခါ ပိတိရှိကုန်၏။ ရုခါ ပိတိ မရှိကုန်။

(၉၀) ပိတိသဟဂတုဒ်

(သတိပဋိနှစ် လေးပါးတို့သည်) ရုခါပိတိနှင့် တကွ ဖြစ်ကုန်၏။ ရုခါပိတိနှင့် တကွ မဖြစ်ကုန်။

(၉၁) သူခသဟဂတုဒ်

(သတိပဋိနှစ် လေးပါးတို့သည်) ရုခါ သူခဝေဒနာနှင့် တကွ ဖြစ်ကုန်၏။ ရုခါ သူခဝေဒနာနှင့် တကွ မဖြစ်ကုန်။

(၉၂) ဥပေကွာသဟဂတုဒ်

(သတိပဋိနှစ် လေးပါးတို့သည်) ရုခါ ဥပေကွာဝေဒနာနှင့် တကွ ဖြစ်ကုန်၏။ ရုခါ ဥပေကွာဝေဒနာ နှင့် တကွ မဖြစ်ကုန်။

(၉၃) ကာမာဝစရွှုက်

(သတိပဋိနှစ် လေးပါးတို့သည်) ကာမာဝစရ မမည်ကုန်။

(၉၄) ရူပါဝစရွှုက်

(သတိပဋိနှစ် လေးပါးတို့သည်) ရူပါဝစရ မမည်ကုန်။

သတိပဋိနှစ်ဘင်း
--- ၃ - ပညာပုဂ္ဂကနည်း ---

ဒုက် (၁၀၀) တို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ အဖြော်သဇ္ဇနာကို ပြခြင်း
ပိဋ္ဌဒုက် အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ

(၉၅) အရှုပါဝစရဒုက်

(သတိပဋိနှစ်ဘင်းလေးပါးတို့သည်) အရှုပါဝစရ မမည်ကုန်။

(၉၆) ပရီယာပန္တဒုက်

(သတိပဏ္ဍာနှစ်ဘင်းလေးပါးတို့သည်) ဝန်တရား၏ အကျိုးမဝင်ကုန်။

(၉၇) နိယာနိကဒုက်

(သတိပဏ္ဍာနှစ်ဘင်းလေးပါးတို့သည်) အချို့ ဝန်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ကြောင်း ဖြစ်ကုန်၏၊ အချို့ ဝန်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ကြောင်း မဖြစ်ကုန်။

(၉၈) နိယတဒုက်

(သတိပဏ္ဍာနှစ်ဘင်းလေးပါးတို့သည်) အချို့ မိမိ၏ အခြားမူး၏ အကျိုးပေးမြှု ကုန်၏၊ အချို့ အကျိုးပေး မမြှုကုန်။

(၉၉) သဉ္တ္တရဒုက်

(သတိပဏ္ဍာနှစ်ဘင်းလေးပါးတို့သည်) မိမိထက်လွှန်မြတ်သော တရား မရှိကုန်။

(၁၀၀) သရက္ကဒုက်

(သတိပဏ္ဍာနှစ်ဘင်းလေးပါးတို့သည်) ငိုကြွေးကြောင်း ကိုလေသာ မရှိကုန်။

သတိပဏ္ဍာနှစ်လေးပါးတို့ကို တိက်, ဒုက်တို့ဖြင့် အမေးအဖြော်လုပ်၍ ပြသော

ပညာပုဂ္ဂကနည်း ပြီး၏။

သတိပဏ္ဍာနှစ်လေးပါးတို့ကိုဝေဖန်၍ ပြသော

သတိပဏ္ဍာနှစ်ဝိဘင်း ပြီး၏။
